

1. MA in Archival Science, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran. marzieh.azodi1402@gmail.com

2. Associate Professor, Department of Information Science, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran (Corresponding Author). a.doulani@alzahra.ac.ir

3. Associate Professor, Department of Information Science, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran. zoya.abam@alzahra.ac.ir

Copyright © 2025, NLAI (National Library & Archives of I. R. Iran). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and adapt the material for any purpose.

Analysis of Research Trends in the Field of Archives Reflected in Archival Studies Theses at Iranian Public Universities

Marzieh Azodi¹ | Abbas Doulani² | Zoya Abam³

Abstract

The objective of this paper is to explore the status and characteristics of research conducted in the field of archives as reflected in the postgraduate theses in archival studies at Iranian public universities.

Method and Research Design: The nature of this applied research is systematic review according to the PRISMA guideline. The statistical population in this study includes all defended theses in archival studies at public universities in Iran. Data collection was done using the PRISMA checklist. Data analysis was performed in Excel and using MAXQDA software. Qualitative data were analyzed using open, axial, and selective coding techniques.

Findings and Conclusion: In the field of archival studies, 119 theses were found. Of these, 88.3% were by female and 11.7% by male students. The most recurring themes were related to “National Archives of Iran” (n=33), “Digital Archives” (n=21), and “Archival Standards” (n=19). The main research population targeted was comprised of experts and practitioners in the field of archives (40.7%). The most widely used data-collection tools were questionnaires (44.1%), checklists (25.9%), and interviews (20.1%). Quantitative approaches were dominant, while qualitative content analysis yielded 111 concepts. The findings highlight an over-emphasis on historical themes and call for increased interest in newly emerged topics, pluralism in methodology, and policy-making coordination for conceptual unification in archival research carried out in Iran.

Keywords: Archival Studies; Theses; Systematic Review; PRISMA; Iran; Gender Distribution; Research Trends.

Citation: Azodi, M., Doulani, A. and Abam, Z. (2025). Analysis of Research Trends in the Field of Archives Reflected in Archival Studies Theses at Iranian Public Universities. *Ganjine-ye Asnad*, 35(2), 153-189 | doi: 10.30484/ganj.2025.3280

Ganjine-Ye Asnad

«137»

Peer-reviewed Journal | National Library & Archives of I. R. Iran, Archival Research Institute

ISSN: 1023-3652 | E-ISSN: 2538-2268

Digital Object Identifier (DOI): 10.30484/ganj.2025.3280

Indexed by Google Scholar, Researchgate, ISC, SID & Iran Journal | <http://ganjineh.nlai.ir>

Vol.: 35, No.: 2, Summer 2025 | pp: 153-189 (37) | Received: 6, Apr. 2025 | Accepted: 25, May. 2025

Historical research

Introduction

The present research is a systematic analysis of the trends, patterns, and characteristics of research in the field of archives in Iran through postgraduate theses (master's and doctorate) defended in archival studies-related programs at Iranian public universities. It intends to determine dominant topics, methodological preferences, demographic patterns, research populations, data-collection instruments, and existing gaps in research in order to convey the overall picture of archival scholarship in Iran since its establishment as an academic discipline.

Materials and Methods

This applied research is based on a systematic review methodology that follows the PRISMA guideline. The study population includes all theses and dissertations explicitly related to archives that have been defended at public Iranian universities affiliated with the Ministry of Science, Research and Technology. The theses were collected from the IranDoc (Ganj) national database, as well as the central library repositories of the universities in question (searched in March 2025). Keywords used included terms like “archive,” “archival,” “arrangement and description,” “oral history,” “records,” and “archival studies.” After applying the inclusion criteria of only having relevant topics and being defended at a public university, 119 theses were included in the final analysis, including 115 master's and 4 doctoral theses. Quantitative data were analyzed in Microsoft Excel using descriptive statistics, while the findings sections were analyzed qualitatively with MAXQDA using open, axial, and selective coding techniques.

Results and Discussion

A total of 119 theses were identified, spanning from 1344–1403 (1965–2024 CE). Gender distribution showed a striking dominance of female authors: 105 theses (88.3%) were written by women and 14 (11.7%) by men—a ratio of approximately 7.5:1. This imbalance is notably influenced by the establishment of dedicated archival studies programs at the single-sex Al-Zahra University, which alone produced 66 theses (55.46%). The University of Tehran contributed 30 theses (25.2%), with the remainder distributed across other institutions.

The most frequently investigated subjects were focused on traditional and institutional areas:

National Archives of Iran (n=33, 27.7%)

Digital Archives (n=21, 17.6%)

Archival Standards (n=19, 16.0%).

Other topics, such as oral history, arrangement and description, appraisal and disposal, preservation, and access, received considerably less coverage, reflecting a clear thematic imbalance. The leading subject group in research was archival experts and practitioners, with 57 theses or 40.7%, followed by archival centers with 19 theses or 13.5%, and records as an object of study with 14 theses or 10%. Less represented groups included students, historians, photographers, and artists.

Data-collection instruments showed a strong preference for quantitative tools, with questionnaires used in 68 theses (44.1%), checklists in 40 (25.9%), and interviews in 31 (20.1%). Observation, library research, and data mining were rare ($\leq 3.8\%$ each). Quantitative approaches dominated methodologically, with 82 theses (70.1% of classifiable cases) being quantitative, 15 (12.8%) qualitative, and 20 (17.1%) mixed-methods. Among quantitative projects, the survey method was nearly universal, employed in 74 cases. This heavy reliance on survey-based research contrasts with international archival studies, where content analysis, historical methods, and case studies are more in evidence.

Qualitative analysis across all 119 theses produced 642 open codes, reduced to 331 axial codes and finally 111 selective concepts organized into 10 thematic categories. The high degree of conceptual dispersion suggests a limited theoretical convergence and weak cumulative knowledge-building in Iranian archival scholarship. Temporal trends indicated negligible output before the late 2000s (1380s), with production increasing following the establishment of archival studies programs and peaking at 15 theses in 2017–2018 (1396). This study is bound within the scope of public universities and accessible theses, hence excluding private universities such as Islamic Azad University, and also embargoed works. Another limiting factor is the small number of doctoral dissertations that were available for review, n=4; this factors into a limitation in what can

be known about advanced research trajectories. Given the relatively recent emergence of archival studies in Iran, primarily since the 2010s/1390s, the overall volume is modest compared with more established disciplines.

Conclusions

The findings indicate the requirement for deliberate policy interventions that would cause a diversification of research topics, methodological pluralism, and a reduction in conceptual fragmentation. Recommendations include: setting up a national committee for annual thesis review and integration of results into archival policy; research grant calls to focus on under-researched areas like oral history, appraisal, arrangement/description, and preservation; encouraging mixed-methods and qualitative approaches by targeted training workshops; international comparative research and joint conferences to align Iranian Archival scholarship with global developments; promotion of the systematic use of qualitative analysis software (e.g., MAXQDA) in order to increase conceptual convergence in future theses.

تحلیل روند پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه آرشیو در پایان‌نامه‌های مطالعات آرشیوی در دانشگاه‌های دولتی ایران

مرضیه عضدی^۱ | عباس دولانی^۲ | زویا آبام^۳

فصلنامه تحقیقات تاریخی
و مطالعات آرشیوی

مقاله پژوهشی

چکیده

هدف پژوهش: شناسایی وضعیت پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه آرشیو در پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی رشته مطالعات آرشیوی در دانشگاه‌های دولتی ایران.

روش/رویکرد پژوهش: پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است و بر مرور نظام‌مند مبتنی است. جامعه آماری شامل تمام پایان‌نامه‌های دفاع‌شده در حوزه آرشیو در دانشگاه‌های دولتی بوده و داده‌ها با سياهه واریس پریزما گردآوری و با نرم‌افزارهای اکسل و MAXQDA تحلیل شده‌اند. در بخش کیفی از کدگذاری باز، محوری و انتخابی استفاده شد.

یافته‌ها: نشان داد که ۱۱۹ پایان‌نامه در این حوزه دفاع شده که ۳/۸ درصد آن‌ها توسط زنان و ۷/۱۱ درصد توسط مردان تدوین شده است. پرتعدادترین موضوعات به ترتیب «آرشیو ملی ایران» (۳۳ مورد)، «آرشیو دیجیتال» (۲۱ مورد) و «استانداردهای آرشیوی» (۱۹ مورد) هستند. بیشترین جامعه مورد مطالعه، کارشناسان و صاحب‌نظران آرشیو (۷/۴۰ درصد) و مهم‌ترین ابزارهای گردآوری داده به ترتیب پرسش‌نامه (۱/۴۴ درصد)، سياهه واریس (۹/۲۵ درصد) و مصاحبه (۱/۲۰ درصد) بوده‌اند. رویکرد کمی غالب بوده و از تحلیل یافته‌ها ۱۱۱ مفهوم استخراج گردید.

نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از تمرکز بیش‌ازحد بر موضوعات سنتی، نیاز به توجه به حوزه‌های نوظهور، تنوع روش‌شناختی و سیاست‌گذاری برای همگرایی تحقیقات آرشیوی است.

واژگان کلیدی: آرشیو، مطالعات آرشیوی، پایان‌نامه‌های مطالعات آرشیوی، دانشگاه‌های دولتی ایران، پریزما، روند پژوهش.

استناد: عضدی، مرضیه، دولانی، عباس و آبام، زویا. (۱۴۰۴). تحلیل روند پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه آرشیو در پایان‌نامه‌های مطالعات آرشیوی در دانشگاه‌های دولتی ایران. *گنجینه اسناد*. ۳۵(۲)، ۱۵۳-۱۸۹. doi: ۱۰.۳۰۴۸۴/ganj.۲۰۲۵.۳۲۸۰

۱. کارشناس ارشد مطالعات آرشیوی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران.

marzieh.azodi1402@gmail.com

۲. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

a.doulani@alzahra.ac.ir

۳. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران.

zoya.abam@alzahra.ac.ir

گنجینه اسناد

۱۳۷

فصلنامه علمی | سازمان اسناد و کتابخانه ملی ج.ا.ایران - پژوهشکده اسناد

شاپا(چاپی): ۱۰۲۳-۳۶۵۲ | شاپا(الکترونیکی): ۲۵۳۸-۲۲۶۸

شناسه برنمود رقمی (DOI): ۱۰.۳۰۴۸۴/ganj.۲۰۲۵.۳۲۸۰

نمایه در Google Scholar, Researchgate, SID, ISC و ایران ژورنال | <http://ganjineh.nlai.ir>

سال ۳۵، دفتر ۲، تابستان ۱۴۰۴ | صص: ۱۵۳-۱۸۹ (۳۷)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱/۱۷ | تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۳/۴

تحقیقات تاریخی

۱. مقدمه

پژوهش زیربنای رشد و توسعه علم است. علوم و دانش بشری بر مبنای پژوهش‌هایی که انسان در طول تاریخ انجام داده‌است، مسیری پرفراز و نشیب را طی کرده‌است. انسان با انجام پژوهش در رشته‌های مختلف، بسیاری از چالش‌های مرتبط با زندگی خود را حل کرده‌است یا در حال حل کردن آن‌ها است.

پایان‌نامه‌ها به عنوان یکی از منابع مهم و با ارزش علمی، نتیجه پژوهش‌های گسترده‌ای هستند که دانشجویان زیر نظر استادان دانشگاه‌ها انجام می‌دهند. این آثار نه تنها می‌توانند به توسعه دانش در زمینه‌های مختلف کمک کنند، بلکه می‌توانند به عنوان منبعی برای پژوهش‌های آینده و تکمیل کارهای علمی دیگر استفاده شوند (آذران‌فر، ۱۳۸۵).

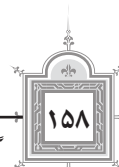
گرچه پژوهش‌های حوزه آرشیو - به دلیل آنکه آرشیو در ایران در دهه ۹۰ به عنوان یک رشته دانشگاهی مطرح شد - کم‌کم و به تدریج گسترش یافته‌است، ولی به نظر می‌رسد تاکنون پژوهشی مرتبط با مطالعه روند برون‌دادهای علمی حوزه آرشیو در سطح پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های کشور انجام نشده‌است و برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران حوزه آرشیو درباره وضعیت آثار منتشر شده برای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در این حوزه اطلاعات جامع و کاملی در اختیار ندارند. مشخص نیست که در حوزه آرشیو، کدام جامعه‌های آماری بیشتر و کدام یک کمتر پژوهش شده‌اند. به علاوه، دقیقاً معلوم نیست که پژوهش‌گران حوزه آرشیو در پژوهش‌های خود بیشتر از کدام روش‌های پژوهشی استفاده کرده‌اند و رویکردهای پژوهشی آن‌ها چه بوده است. به طور کلی، می‌توان چنین بیان کرد که با گذشت حدود ۱۵ سال از ورود رشته مطالعات آرشیوی به دانشگاه‌ها، هنوز دقیقاً مشخص نیست ماهیت و روند برون‌دادهای علمی حوزه آرشیو در قالب پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های کشور چگونه بوده است.

پژوهش حاضر قصد دارد به تحلیل وضعیت پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی انجام شده در حوزه آرشیو در دانشگاه‌های دولتی ایران بپردازد. در واقع، پژوهش حاضر تمام پایان‌نامه‌های دکترای و کارشناسی ارشد انجام شده در حوزه آرشیو که در پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف در دسترس هستند را برای تحلیل دربر می‌گیرد.

در جهت رسیدن به اهداف پژوهش، پرسش‌های زیر مطرح می‌شود:

۱- در کدام حوزه‌های موضوعی در آرشیو (تاریخ شفاهی، تنظیم و توصیف، ارزش‌یابی و امحاء، استانداردها و نظایر آن) در پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دفاع شده در دانشگاه‌های دولتی ایران پژوهش انجام شده است؟

۲- در پایان‌نامه‌های ارائه شده در حوزه آرشیو، کدام جامعه‌های آماری مقصد هدف پژوهش بوده‌اند؟

- ۳- ابزارهای گردآوری داده‌ها در پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی حوزه آرشو در دانشگاه‌های دولتی ایران کدام‌اند؟
- ۴- دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی ایران در انجام پژوهش‌های مربوط به پایان‌نامه خود در حوزه آرشو از کدام روش‌های پژوهشی استفاده کرده‌اند؟
- ۵- یافته‌های پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی حوزه آرشو در دانشگاه‌های دولتی ایران کدام‌اند؟

۲. پیشینه پژوهش

با هدف شناسایی پژوهش‌های انجام‌شده در داخل کشور در ارتباط با موضوع پژوهش حاضر، کلیدواژه‌هایی همچون «وضعیت پایان‌نامه‌های آرشو»، «وضعیت پایان‌نامه‌های کتابداری حوزه آرشو»، «ارزیابی پایان‌نامه‌های آرشو»، «ارزیابی پایان‌نامه‌های کتابداری»، «تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های آرشو»، «تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های کتابداری» در پایگاه‌های ایران‌داک، مگیران، نورمگز، SID، سیویلیکا، پرتال جامع علوم انسانی، و علم‌نت جست‌وجو شد.

بررسی پیشینه پژوهش‌ها نشان می‌دهد که پژوهشی که به‌صورت مستقیم به تحلیل روند پژوهش‌ها در پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دفاع‌شده در دانشگاه‌های ایران در حوزه آرشو پرداخته باشد تا زمان انجام پژوهش حاضر وجود ندارد. درعین‌حال، برخی از پژوهش‌ها در حوزه تحلیل محتوا یا بررسی موضوعی و محتوایی در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی انجام شده‌اند. با توجه به اینکه در جست‌وجوهای انجام‌شده، پژوهشی که مستقیماً به حوزه آرشو بپردازد و با موضوع پژوهش حاضر یعنی آرشو مرتبط باشد یافت نشد، از این‌رو، تلاش شد تا منابع و پیشینه‌ها در سطحی عام‌تر از آرشو بررسی شود.

بسیاری از پژوهش‌ها (همچون حری و محسن‌زاده، ۱۳۸۲؛ آذران‌فر، ۱۳۸۵؛ ابوالقاسم گرجی و همکاران، ۱۳۸۷؛ پاک‌دامن، ۱۳۸۸؛ سیدین و باب‌الحوائجی، ۱۳۸۸؛ وزیرپور کشمیری، سه‌دهی، و صابری، ۱۳۹۱؛ شرفی، علی‌پور حافظی، و جلالی دیزجی، ۱۳۹۲ و حسین‌پناه و شیرزاد، ۱۳۹۳) با استفاده از تکنیک تحلیل محتوا یا مطالعات علم‌سنجی، در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی پژوهش کرده‌اند. یکی از پژوهش‌های درخور توجه در پیشینه‌های پژوهش، پژوهش علمی (۱۳۷۹) است که نتایجش نشان داد که ۱۳ درصد پایان‌نامه‌های بررسی‌شده، استاد راهنمای متخصص رشته کتابداری نداشته‌اند و منابع مورد استفاده آن‌ها عمدتاً قدیمی بوده‌اند. در آن سال‌ها که هنوز رشته آرشو به‌اندازه کافی رشد و توسعه پیدا نکرده بوده‌است و رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی نیز در حال رشد و

توسعه بوده است، بعید نبوده است که پراکندگی موضوعی پایان نامه ها غالباً نه براساس نیاز و یا مسائل و مشکلات کتابداری و اطلاع رسانی کشور بوده باشد، بلکه بر مبنای گرایش های ارائه شده در گروه ها، و سلیقه ای بوده باشد.

پژوهش حری و محسن زاده (۱۳۸۲) نشان داد که بیشترین سهم از ۹ روش به کار رفته، به ترتیب به روش کتابخانه ای با (۴۲٫۹ درصد) و پیمایشی (با ۳۷٫۱ درصد) متعلق بوده است. یافته های پژوهش مذکور با یافته های آذران فر (۱۳۸۵) و پاک دامن (۱۳۸۸) که نشان دادند بیشتر پایان نامه ها از روش پیمایشی استفاده کرده اند، به لحاظ نتیجه هم راستا است. ولی یافته های این دو پژوهش با یافته های موجود در پیشینه های داخلی و پیشینه های خارجی در حوزه روش شناسی پژوهش هم سو نیست؛ زیرا در پژوهش های انجام شده در حوزه پایان نامه ها در داخل و خارج از ایران عمدتاً از روش تحلیل محتوا (الیو و ابا، ۲۰۰۹؛ نام و لی، ۲۰۰۹، کیم و همکاران، ۲۰۱۳؛ چوی، ۲۰۱۵؛ الیو و ابا، ۲۰۱۶؛ دورا و آیل کومار، ۲۰۱۷؛ سینگ، ۲۰۱۹؛ ماسیو و ماسیو، ۲۰۲۰؛ ژارولین و واکاری، ۲۰۲۲؛ کوما و نگولوب، ۲۰۲۳) استفاده شده است. به لحاظ موضوعی نیز یافته های پژوهش سیدین و باب الحوائجی (۱۳۸۸) نشان داد که در پایان نامه ها به مقوله «کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی» بیش از سایر مقوله ها پرداخته شده و به موضوع «حفاظت و نگهداری» کمتر پرداخته شده است. همچنین قنادی نژاد، عصاره، و قانع (۱۴۰۲) نیز با مقایسه موضوع پژوهش های ایرانی و جهانی دریافتند که در میان پژوهش های بین المللی حوزه هایی مانند فناوری اطلاعات، مطالعات وب، اقتصاد اطلاعات، هوش مصنوعی، داده کاوی، نظام های اطلاعاتی، موتورهای جستجو، و پایگاه های اطلاعاتی، تعداد بیش تری پژوهش را به خود اختصاص داده اند. حوزه هایی مانند حوزه های مرتبط با کتابخانه ها و کارکردهای آنها، پژوهش، مدیریت دانش، بازیابی اطلاعات، و علم سنجی در میان پژوهش های ایرانی مرسوم تر بوده اند. به این ترتیب، براساس یافته های آنان می توان گفت که جای خالی پژوهش های حوزه آرشیو در پایان نامه های ایرانی قابل تأمل است.

برخی پژوهش ها، همچون پژوهش نام و لی (۲۰۰۹)، آشکارا از عمومیت و فراگیری موضوع هایی همچون مدیریت اسناد و آرشیوها سخن به میان آورده اند؛ از سوی دیگر، در بررسی چوی (۲۰۱۵) که روند پژوهشی مدیریت اسناد و آرشیو در کره را بررسی کرده است یافته ها نشان داد که پرکاربردترین کلمات کلیدی در حوزه مطالعات آرشیو کره «مدیریت آرشیو و مدیریت اسناد» و «آرشیویست» بوده است. در مقابل این یافته ها، پژوهش یا یافته ای هم ارز در ایران یافت نشد که با کمک آن بتوان برابری، رشد یا کاهش پژوهش هایی را که به مدیریت اسناد و آرشیو پرداخته اند ارزیابی کرد.

گرچه پژوهش‌های الیو و ابا (۲۰۰۹) نشان داد که تمرکز موضوعی پایان‌نامه‌های موردبررسی آن‌ها بیشتر در حوزه علم اطلاعات است و بیشتر روش‌های پژوهش پایان‌نامه‌ها از نوع روش پژوهش کتاب‌خانه‌ای است، ولی بررسی پیشینه‌های پژوهش حاضر توسط پژوهش‌گر نشان می‌دهد که در اکثر پژوهش‌های انجام‌شده در چارچوب پایان‌نامه، از تکنیک تحلیل محتوا (الیو و ابا، ۲۰۰۹؛ نام و لی، ۲۰۰۹؛ کیم و همکاران، ۲۰۱۳؛ چوی، ۲۰۱۵؛ الیو و ابا، ۲۰۱۶؛ دورا و آنیل کومار، ۲۰۱۷؛ سینگ، ۲۰۱۹؛ ماسیو و ماسیو، ۲۰۲۰؛ ژارولین و واکاری، ۲۰۲۲؛ کوما و نگولوب، ۲۰۲۳) برای بررسی وضعیت پایان‌نامه‌ها استفاده شده است. سایر پژوهش‌های یافت‌شده از رویکرد کمی و روش پیمایشی استفاده کرده‌اند و تنها پژوهش باریک و جتا (۲۰۱۵) از روش علم‌سنجی استفاده کرده است.

دسته‌بندی و شناسایی روش‌های پژوهشی به‌کاررفته در آثار بررسی‌شده به‌عنوان پیشینه پژوهش در پژوهش حاضر نشان داد که این داده‌ها با یافته‌های ماسیو و ماسیو (۲۰۲۰) همخوانی دارد. آن‌ها دریافتند که غالب‌ترین رویکرد پژوهشی استفاده‌شده در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد مطالعات کتاب‌خانه‌ای و اطلاعاتی در دانشگاه بوتسوانا، رویکردهای ترکیبی کمی و کیفی بوده است.

براساس برخی شواهد، همچون یافته‌های پژوهش چاکرابارتی، موندال، و میتی (۲۰۲۰)، پژوهش‌های حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی به‌طور قابل‌توجهی در حال افزایش است. همچنین باید اشاره کرد که در سطحی عام‌تر در رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، برطبق شواهد، همچون یافته‌های پژوهش دورا و آنیل کومار (۲۰۱۷)، سینگ (۲۰۱۹) و چاکرابارتی، موندال، و میتی (۲۰۲۰) از جمله محبوب‌ترین موضوع‌های پژوهشی حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی، موضوع‌هایی همچون «کتاب‌سنجی/ علم‌سنجی»، «مطالعه کاربران»، «حرفه کتاب‌خانه»، «رفتار اطلاع‌یابی» و «منابع و خدمات اطلاعاتی» است. درحالی‌که در انتشار موضوعات مرتبط با فناوری اطلاعات مانند کتاب‌خانه دیجیتال، منابع الکترونیکی و مجلات الکترونیکی رشد صعودی را شاهد هستیم، برخی موضوعات دیگر، همچون نیازها و جست‌وجوی اطلاعات، کتابداری، کتاب‌خانه عمومی، کتاب‌خانه دانشگاهی و مدیریت دانش نیز موردتوجه بوده‌اند.

در سطح خاص‌تر از کتابداری و اطلاع‌رسانی، شواهدی همچون یافته‌های پژوهش کیم و همکاران (۲۰۱۳) نشان می‌دهد که حوزه خدمات اطلاعات آرشیوی نیازمند افزایش مطالعات عملی، بحث‌های عمیق مرتبط با چارچوب‌های نظری، و حضور دیدگاه‌های متنوع و خط‌مشی‌های مرتبط است. گرچه پژوهش کوما و نگولوب (۲۰۲۳)

که در نیجریه انجام شده است، نشان می‌دهد که موضوع مدیریت «آرشیو و اسناد» از سوی پژوهش‌گران نیجریه‌ای با اقبال کمتری مواجه بوده است، ولی یافته‌های ایشان نیز می‌تواند هم‌راستا با یافته‌های پژوهش کیم و همکاران (۲۰۱۳) قلمداد شود و از نیاز به انجام پژوهش‌های مناسب و گسترده در حوزه آرشیو حکایت کند.

همان‌طور که اشاره شد، در داخل کشور پژوهشی مرتبط با بررسی وضعیت پایان‌نامه‌های حوزه آرشیو یافت نشد؛ بنابراین به نظر می‌رسد پژوهش حاضر از نظر روش‌شناختی و موضوع پژوهش دارای اصالت پژوهشی است.

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی است و به لحاظ روش گردآوری داده‌ها، بر مرور نظام‌مند مبتنی است و داده‌های آن با به‌کارگیری روش پریزما به‌دست آمده است.

هم‌چنین، در پژوهش حاضر پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی حوزه آرشیو با بهره‌گیری از روش پریزما بررسی و تحلیل شده است. پریزما شامل نوعی سیاهه واری است که پژوهش‌گر با استفاده از موارد ترجیحی آن می‌تواند پدیده‌ها را به شکل نظام‌مند بررسی کند.

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل ۱۱۹ عنوان پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مطالعات آرشیوی و پایان‌نامه‌های مرتبط با رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری در حوزه آرشیو در دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که در پایگاه اطلاعاتی چکیده پایان‌نامه‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایران‌داک) و سامانه‌های کتاب‌خانه‌های مرکزی دانشگاه‌های ارائه‌دهنده رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی موجود بوده است. اگرچه در هیچ‌کدام از دانشگاه‌های دولتی ایران رشته مطالعات آرشیوی در مقطع دکتری وجود ندارد، ولی در پژوهش حاضر تلاش شد تا آثار مرتبط با این حوزه در مقطع دکتری در تمام دانشگاه‌های دولتی ایران نیز مورد توجه و مطالعه قرار گیرد. از این تعداد پایان‌نامه، ۶۶ عنوان مربوط به دانشگاه الزهرا (س)، ۳۰ عنوان مربوط به دانشگاه تهران، ۶ عنوان مربوط به دانشگاه شهید بهشتی، ۵ عنوان مربوط به دانشگاه شهید چمران اهواز، ۵ عنوان مربوط به دانشگاه علامه طباطبائی، ۲ عنوان مربوط به دانشگاه تربیت‌مدرس و ۲ عنوان مربوط به دانشگاه هنر تهران است و در هریک از دانشگاه‌های شاهد، گیلان، و علم و هنر یزد تنها یک پایان‌نامه دارای مشخصه‌های لازم برای ورود به جامعه پژوهش موجود بود. از مجموع تمام پایان‌نامه‌های جامعه آماری پژوهش حاضر ۱۱۵ عنوان (۹۶٪) پایان‌نامه کارشناسی ارشد و ۴ عنوان (۳/۳٪) رساله دکتری بود.

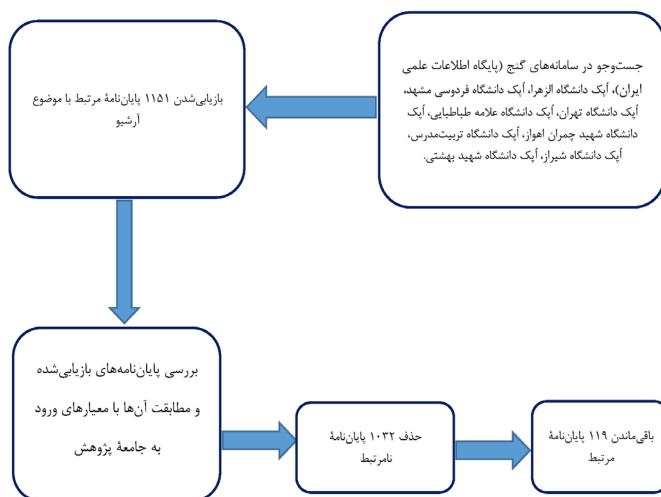
پژوهش‌گر در این مطالعه با معیارهایی مشخص، پایان‌نامه‌هایی که امکان حضور در این تحلیل داشتند را انتخاب کرد. معیار اصلی گزینش پایان‌نامه‌ها پژوهش‌هایی بودند که از نظر موضوعی به مقوله آرشیو پرداخته بودند. معیار دیگر آن بود که این پایان‌نامه‌ها در دانشگاه‌های دولتی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارائه و دفاع شده باشند. به این ترتیب ۱۱۵۱ پایان‌نامه با هدف تحلیل و بررسی در این پژوهش برگزیده شدند. از آنجاکه مبنای گزینش این پایان‌نامه‌ها، ارتباط پژوهش‌ها با مبحث آرشیو بود، آن دسته از پژوهش‌هایی که با موضوع پژوهش کمتر ارتباط داشتند کنار گذاشته شدند. معیارهای حضور پایان‌نامه‌ها در پژوهش حاضر در جدول ۱ آمده است.

معیار	معیارهای تأیید	معیارهای رد
محتوا	تمرکز پایان‌نامه بر موضوع آرشیو	پژوهش‌هایی که به مقوله آرشیو نپرداخته باشند
زبان	فارسی	منابع علمی غیرفارسی
تاریخ انتشار	بدون محدودیت زمان انتشار	-
نوع منبع علمی	پایان‌نامه	-

جدول ۱

معیارهای تأیید یا رد
پایان‌نامه‌ها برای تعیین
جامعه آماری پژوهش

پژوهش‌گر ابتدا سامانه گنج (پایگاه اطلاعات علمی ایران) را جست‌وجو کرد (تاریخ جست‌وجو اسفند ۱۴۰۳) و سپس برای اطمینان بیشتر به سامانه‌های کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های ارائه‌دهنده رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی مراجعه کرد. بر همین اساس کتابخانه مرکزی دانشگاه الزهرا (س)، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد، کتابخانه مرکزی دانشگاه شیراز، کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید چمران اهواز، کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید بهشتی، کتابخانه مرکزی دانشگاه تربیت مدرس، و کتابخانه مرکزی دانشگاه علامه طباطبائی بررسی شد. پژوهش‌گر با استفاده از کلیدواژه‌های آرشیو، آرشیوی، تنظیم و توصیف، تاریخ شفاهی، اسناد، مطالعات آرشیوی و سایر کلیدواژه‌های مرتبط با علم آرشیو، در پایگاه‌های اطلاعاتی مذکور جست‌وجو کرد. از نتایج جست‌وجوها ۱۱۹ پایان‌نامه مرتبط با حوزه موضوعی آرشیو به دست آمد. شکل ۱، روند جست‌وجوی پایان‌نامه‌ها را نشان می‌دهد.

۴. یافته‌ها

الف) یافته‌های توصیفی نمونه پژوهش

جدول ۲، فراوانی پایان‌نامه‌ها را به تفکیک دانشگاه نشان می‌دهد. براساس آنچه در جدول ۲ مشاهده می‌شود، دانشگاه الزهرا (س) با ۶۶ عنوان پایان‌نامه (۵۵/۴۶ درصد) در جایگاه اول قرار دارد و پس‌از آن دانشگاه تهران با ۳۰ عنوان پایان‌نامه (۲۵/۲ درصد) رتبه دوم را دارد.

ردیف	دانشگاه	تعداد	درصد
۱	دانشگاه الزهرا (س)	۶۶	۵۵/۴۶
۲	دانشگاه تهران	۳۰	۲۵/۲
۳	دانشگاه شهید بهشتی	۶	۵/۰۴
۴	دانشگاه شهید چمران اهواز	۵	۴/۲
۵	دانشگاه علامه طباطبائی	۵	۴/۲
۶	دانشگاه تربیت‌مدرس	۲	۱/۶۸
۷	دانشگاه هنر تهران	۲	۱/۶۸
۸	دانشگاه شاهد	۱	۰/۸۴
۹	دانشگاه گیلان	۱	۰/۸۴
۱۰	دانشگاه علم و هنر یزد	۱	۰/۸۴

جدول ۲

فراوانی پایان‌نامه‌ها به تفکیک دانشگاه

کم‌ترین تعداد پایان‌نامه (۰/۸۴ درصد) متعلق به سه دانشگاه شاهد، گیلان، و علم و هنر یزد است که هرکدام فقط یک عنوان پایان‌نامه دارند.

ردیف	سال	مرد		زن		جمع
		تعداد	درصد مرد	تعداد	درصد زن	
۱	۱۳۴۴	۱	۱۰۰	۰	۰	۱
۲	۱۳۵۹	۰	۰	۱	۱۰۰	۱
۳	۱۳۶۵	۰	۰	۱	۱۰۰	۱
۴	۱۳۶۶	۰	۰	۱	۱۰۰	۱
۵	۱۳۷۳	۱	۱۰۰	۰	۰	۱
۶	۱۳۸۵	۰	۰	۱	۱۰۰	۱
۷	۱۳۸۷	۰	۰	۱	۱۰۰	۱
۸	۱۳۸۸	۰	۰	۵	۱۰۰	۵
۹	۱۳۸۹	۰	۰	۵	۱۰۰	۵
۱۰	۱۳۹۰	۰	۰	۳	۱۰۰	۳
۱۱	۱۳۹۱	۱	۵۰	۱	۵۰	۲
۱۲	۱۳۹۲	۱	۲۰	۴	۸۰	۵
۱۳	۱۳۹۳	۱	۱۴/۲۸	۶	۸۵/۷	۷
۱۴	۱۳۹۴	۲	۲۰	۸	۸۰	۱۰
۱۵	۱۳۹۵	۰	۰	۹	۱۰۰	۹
۱۶	۱۳۹۶	۱	۶/۶	۱۴	۹۳/۴	۱۵
۱۷	۱۳۹۷	۰	۰	۹	۱۰۰	۹
۱۸	۱۳۹۸	۳	۲۵	۹	۷۵	۱۲
۱۹	۱۳۹۹	۳	۳۳/۳	۶	۶۶/۷	۹
۲۰	۱۴۰۰	۰	۰	۸	۱۰۰	۸
۲۱	۱۴۰۱	۰	۰	۶	۱۰۰	۶
۲۲	۱۴۰۲	۰	۰	۷	۱۰۰	۷
مجموع	-	۱۴	۱۱/۷	۱۰۵	۸۸/۳	۱۱۹

جدول ۳

جنسیت پدیدآورندگان
پایان‌نامه‌های تحلیل‌شده

داده‌های جدول ۳ نشان می‌دهد که از سال ۱۳۴۴ تا ۱۴۰۳ (زمان انجام پژوهش) در مجموع ۱۱۹ پایان‌نامه توسط پژوهش‌گران در حوزه آرشيو منتشر شده‌است که پدیدآورندگان آن‌ها به‌لحاظ جنسیت ۱۴ نفر مرد (۱۱/۷ درصد) و ۱۰۵ نفر زن (۸۸/۳ درصد) بوده‌است؛ یعنی تعداد زن‌ها حدود ۷,۵ برابر مردها بوده‌است.

یافته‌ها نشان می‌دهد که در ۴۳ سال اول یعنی از سال ۱۳۴۴ تا پایان سال ۱۳۸۷ تعداد پایان‌نامه‌های منتشرشده در نهایت یک پایان‌نامه در هر سال بوده‌است که نشان می‌دهد تولید پایان‌نامه با مضمون آرشیو و مطالعات آرشیوی در این سال‌ها بسیار اندک بوده‌است. هم‌چنین یافته‌ها نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پایان‌نامه تولیدشده در حوزه آرشیو در سال ۱۳۹۶ با ۱۵ پایان‌نامه بوده و کم‌ترین تعداد پایان‌نامه تولیدشده در این حوزه مربوط به سال‌های ۱۳۴۴، ۱۳۵۹، ۱۳۶۵، ۱۳۶۶، ۱۳۷۳، ۱۳۸۵ و ۱۳۸۷ با فراوانی یک پایان‌نامه در سال بوده‌است. البته تولید پایان‌نامه در برخی سال‌ها صفر بوده‌است که به دلیل زیاده‌بودن تعداد این سال‌ها از ذکر آن‌ها اجتناب شده‌است. هم‌چنین شواهد نشان می‌دهد که تولید پایان‌نامه‌های حوزه آرشیو در مجموع روند روبه‌رشدی داشته‌است که همان‌طور که پیش‌تر هم بیان شد در سال ۱۳۹۶ به بیش‌ترین تعداد خود رسیده‌است.

جنسیت استادان راهنمای پایان‌نامه‌های تحلیل‌شده

جدول ۴، جنسیت استادان راهنمای پایان‌نامه‌های تحلیل‌شده در پژوهش حاضر را نشان می‌دهد.

ردیف	سال	مرد		زن		جمع
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱	۱۳۴۴	۱	۱۰۰	۰	۰	۱
۲	۱۳۵۹	۰	۰	۱	۱۰۰	۱
۳	۱۳۶۵	۰	۰	۱	۱۰۰	۱
۴	۱۳۶۶	۱	۱۰۰	۰	۰	۱
۵	۱۳۷۳	۱	۱۰۰	۰	۰	۱
۶	۱۳۸۵	۰	۰	۱	۱۰۰	۱
۷	۱۳۸۷	۱	۱۰۰	۰	۰	۱
۸	۱۳۸۸	۵	۱۰۰	۰	۰	۵
۹	۱۳۸۹	۳	۶۰	۲	۴۰	۵
۱۰	۱۳۹۰	۳	۱۰۰	۰	۰	۳
۱۱	۱۳۹۱	۲	۱۰۰	۰	۰	۲
۱۲	۱۳۹۲	۵	۱۰۰	۰	۰	۵
۱۳	۱۳۹۳	۵	۷۱/۴	۲	۲۸/۶	۷
۱۴	۱۳۹۴	۸	۸۰	۲	۲۰	۱۰
۱۵	۱۳۹۵	۴	۴۴/۴	۵	۵۵/۶	۹

جدول ۴

جنسیت استادان راهنمای
پایان‌نامه‌های تحلیل‌شده

ادامه جدول ۴

جنسیت استادان راهنمای
پایان‌نامه‌های تحلیل‌شده

ردیف	سال	مرد	زن	جمع
۱۶	۱۳۹۶	۵	۳۳/۳	۱۵
۱۷	۱۳۹۷	۵	۵۵/۵	۹
۱۸	۱۳۹۸	۸	۶۶/۷	۱۲
۱۹	۱۳۹۹	۷	۷۷/۷	۹
۲۰	۱۴۰۰	۴	۵۰	۸
۲۱	۱۴۰۱	۴	۶۶/۷	۶
۲۲	۱۴۰۲	۵	۷۱/۴	۷
مجموع	-	۷۷	۶۴/۷	۱۱۹

طبق جدول ۴ از تعداد ۱۱۹ پایان‌نامه منتشرشده در حوزه آرشیو، استاد راهنمای ۷۷ پایان‌نامه (۶۴,۷٪) مرد و استاد راهنمای ۴۲ پایان‌نامه (۳۵,۳٪) زن بوده‌است.

ب) یافته‌های مرتبط با پرسش‌های پژوهش

پرسش اول: در پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دفاع‌شده در دانشگاه‌های دولتی ایران در کدام حوزه‌های موضوعی آرشیو (تاریخ شفاهی، تنظیم و توصیف، ارزشیابی و امحاء، استانداردها و نظایر آن) بیشتر از سایر حوزه‌ها پژوهش انجام شده‌است؟

برای تعیین موضوعات موردپژوهش پایان‌نامه‌ها، کلیدواژه‌های تمامی پایان‌نامه‌های موردبررسی، استخراج و در فایل اکسل وارد شد. با بررسی حوزه‌های موضوعی مطرح در پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دفاع‌شده در دانشگاه‌های دولتی، فراوانی موضوعات این پایان‌نامه‌ها استخراج شد. در جدول ۵ می‌توان حوزه‌های موضوعی پایان‌نامه‌ها به‌همراه فراوانی و درصد فراوانی آن‌ها را مشاهده کرد.

ردیف	حوزه موضوعی پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دفاع‌شده	فراوانی	درصد فراوانی
۱	آرشیو ملی ایران	۳۳	۱۶/۳۳
۲	آرشیو دیجیتال	۲۱	۱۰/۳۹
۳	استانداردهای آرشیوی	۱۹	۹/۴
۴	مراکز آرشیوی	۱۳	۶/۴۳
۵	اسناد	۱۲	۵/۹۴
۶	آرشیوهای ملی	۹	۴/۴۵
۷	منابع آرشیوی	۹	۴/۴۵
۸	تنظیم و توصیف	۹	۴/۴۵
۹	خدمات آرشیوی	۸	۳/۹۶

جدول ۵

فراوانی و درصد فراوانی پایان‌نامه‌های
تحصیلات تکمیلی دفاع‌شده در
دانشگاه‌های دولتی برحسب موضوع

ردیف	حوزه موضوعی پایان نامه های تحصیلات تکمیلی دفاع شده	فراوانی	درصد فراوانی
۱۰	دسترسی	۸	۳/۹۶
۱۱	تاریخ شفاهی	۷	۳/۴۶
۱۲	آرشیوهای	۷	۳/۴۶
۱۳	ارزشیابی اسناد	۶	۲/۹۷
۱۴	حفاظت و نگهداری	۵	۲/۴۷
۱۵	مدیریت اسناد	۵	۲/۴۷
۱۶	سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران	۵	۲/۴۷
۱۷	آرشیوهای دیداری شنیداری	۵	۲/۴۷
۱۸	نمایه سازی	۴	۱/۹۸
۱۹	نرم افزارهای آرشیوی	۴	۱/۹۸
۲۰	عناصر فراداده ای	۴	۱/۹۸
۲۱	آموزش نیروی انسانی	۳	۱/۴۸
۲۲	شورای جهانی آرشیو	۳	۱/۴۸
۲۳	رسانه های اجتماعی	۳	۱/۴۸
مجموع		۲۰۲	۱۰۰

ادامه جدول ۵

فراوانی و درصد فراوانی پایان نامه های تحصیلات تکمیلی دفاع شده در دانشگاه های دولتی برحسب موضوع

همان گونه که در جدول ۵ مشاهده می شود آرشیو ملی ایران با فراوانی ۳۳، آرشیو دیجیتالی با فراوانی ۲۱ و استناداردهای آرشیوی با فراوانی ۱۹، به ترتیب بیشترین موضوعات پایان نامه های تحصیلات تکمیلی دفاع شده در دانشگاه های دولتی هستند. هم چنین به دلیل جلوگیری از اطاله کلام و طولانی شدن جدول به حوزه های موضوعی با فراوانی کمتر از ۳ مورد، اشاره نشد.

شواهد نشان می دهد که در بازه زمانی ۱۳۴۴ که اولین پایان نامه در حوزه آرشیو ارائه شده است تا سال ۱۳۸۴، تعداد پایان نامه های ارائه شده بسیار کم بوده است؛ بنابراین داده چندان برای تحلیل وجود ندارد.

پرسش دوم: در پایان نامه های ارائه شده در حوزه آرشیو، کدام جامعه های آماری موردهدف پژوهش بوده اند؟

در جدول ۶، بخشی از یافته های مرتبط با پرسش دوم پژوهش آمده است. برای جلوگیری از طولانی شدن متن، تلاش شد تا به یافته های مذکور به طور کامل در جدول ۷ اشاره شود؛ بنابراین محاسبه درصد فراوانی ارائه شده در جدول ۶ براساس جدول ۷ انجام شده است.

گروه	جامعه پژوهش	دانشجوی پژوهش‌گر	تعداد	درصد
آرشیوهای دیجیتال	۱۸ آرشیو دیجیتال با دسترسی آزاد انجمن‌های علمی جهان به شرط اینکه انگلیسی‌زبان باشند یا اینکه علاوه بر نسخه زبان اصلی، نسخه انگلیسی نیز داشته باشند.	سیدین، مریم (۱۳۹۰)	۲	۱/۴
	راهنماها و خط‌مشی‌های دیجیتال‌سازی اسناد در آرشیوهای ملی کشورهای مختلف	حکیم‌زاده خوثی، ریحانه (۱۳۹۶)		
اسناد چاپی / الکترونیکی	اسناد پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران	شارقی، سیما (۱۳۸۹)	۱۴	۱۰
	فرمان‌های اسناد ملی آرشیو ملی افغانستان	رضایی، غلام‌رضا (۱۳۹۱)		
	۵۰۰ کاربرگه درخواست سند از مراجعه‌کنندگان به اسناد	غفوری، حمیده (۱۴۰۰)		
	پنج استاندارد تدوین‌شده در زمینه مدیریت اسناد الکترونیکی در سازمان بین‌المللی استاندارد (ایزو)	انصاری، معصومه (۱۳۸۸)		
	عناصر فراداده‌ای استانداردهای مورد استفاده برای اسناد جغرافیایی و منابع اطلاعاتی مربوط به نقشه‌های جغرافیایی	زارع، نگار (۱۳۹۴)		
	عناصر فراداده‌ای کاربرگه‌های چاپی یا الکترونیکی در مراکز داخلی و خارجی که برای تنظیم و توصیف نقشه‌های جغرافیایی استفاده می‌شوند.	زارع، نگار (۱۳۹۴)		
	فرمان‌های اسناد ملی آرشیو ملی افغانستان	حسن‌پور، مهدی (۱۳۹۳)		
	کاربرگه‌های توصیف طراحی‌شده در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران از سال ۱۳۵۰ تا ۱۳۸۸	باغستانی، ساناز (۱۳۸۹)		
	۲۰۷۸۹ پرونده توصیف‌شده در کاربرگه‌هایی که براساس استاندارد بین‌المللی توصیف آرشیوی (ایساد) تدوین شده‌اند.	باغستانی، ساناز (۱۳۸۹)		

جدول ۶

نمونه طبقه‌بندی یافته‌های مرتبط با جامعه آماری پژوهش در پایان‌نامه‌های تحلیل‌شده

یافته‌های پژوهش نشان داد که جامعه آماری مورد توجه در تدوین پایان‌نامه‌ها به ۱۲ گروه زیر قابل تقسیم است. جوامعی مانند عکاسان، هنرمندان و استادان تاریخ هم که امکان گنجاندن آن‌ها در یکی از ۱۲ گروه زیر میسر نبود، تحت عنوان گروه موضوعی «سایر گروه‌ها» در گروه ۱۳ قرار گرفتند (جدول ۷).

ردیف	موضوع	تعداد	درصد
۱	صاحب نظران و کارشناسان حوزه آرشیو	۵۷	۴۰/۷
۲	مراکز آرشیوی (آرشیو شهری، ملی، و بین المللی)	۱۹	۱۳/۵
۳	اسناد چاپی / الکترونیکی	۱۴	۱۰
۴	سایر گروهها (همچون عکاسان، موسیقی دانان، مدیران و برنامه سازان و...)	۱۲	۸/۵
۵	کاربران مراکز آرشیوی	۷	۵
۶	وبسایتها	۶	۴/۲
۷	مباحث مربوط به تاریخ شفاهی	۵	۳/۵
۸	کتابخانهها و مراکز اطلاعاتی	۵	۳/۵
۹	موزهها	۵	۳/۵
۱۰	نشریات و منابع چاپی	۵	۳/۵
۱۱	آرشیوهای دیجیتال	۲	۱/۴
۱۲	دانشگاهها	۲	۱/۴
۱۳	نرم افزارهای آرشیوی	۱	۰/۷
مجموع		۱۴۰	٪۱۰۰

جدول ۷

فراوانی و درصد فراوانی جامعههای آماری مورد توجه در تدوین پایان نامه

براساس دادههای جدول ۷ صاحب نظران و کارشناسان حوزه آرشیو با ۵۷ پایان نامه (۴۰/۷ درصد)، بیشترین فراوانی را در جامعه آماری پایان نامهها دارند. مراکز آرشیوی (آرشیو شهری، ملی، و بین المللی) با ۱۹ پایان نامه (۱۳/۵ درصد) در مرتبه دوم قرار دارند و اسناد چاپی / الکترونیکی با ۱۴ پایان نامه (۱۰ درصد) رتبه سوم را دارند. نرم افزارهای آرشیوی هم تنها با یک مورد پایان نامه سهم ۰/۷ درصدی از پایان نامهها را شامل شده اند
پرسش سوم: ابزارهای گردآوری دادهها در پایان نامههای تحصیلات تکمیلی حوزه آرشیو در دانشگاههای دولتی ایران کدامند؟

جدول ۸ نشان می دهد که دانشجویان پژوهش گر در دانشگاههای دولتی ایران، در پژوهشهای خود بیشتر از چه ابزارهایی استفاده کرده اند و از چه ابزارهایی کمتر استفاده کرده اند.

ردیف	ابزار	پژوهش‌های انجام‌شده	تعداد	درصد
۱	پرسش‌نامه	صوفی، ژاله (۱۳۶۵)؛ قربانی، علی‌حسین (۱۳۷۳)؛ دالوند، معصومه (۱۳۸۷)؛ کمالی، محبوبه (۱۳۸۸)؛ خیام‌دار، الهام (۱۳۸۸)؛ خلیلی، لیلا (۱۳۸۸)؛ عادلی اسفنجانی، معصومه (۱۳۸۹)؛ شارق، سیما (۱۳۸۹)؛ سیدین، مریم (۱۳۹۰)؛ رسولی جامبری، زهره (۱۳۹۰)؛ اصنافی، امیررضا (۱۳۹۰)؛ ملکی، مژده (۱۳۹۲)؛ خانی کچویی، فرزانه (۱۳۹۲)؛ معصومی، لیلا (۱۳۹۳)؛ غفوری، ملیحه (۱۳۹۳)؛ علی‌مردانی، حمیده (۱۳۹۳)؛ یوسفی، خیرالله (۱۳۹۴)؛ سلیمانی، زهرا (۱۳۹۴)؛ زارع، نگار (۱۳۹۴)؛ احمدی، فاطمه (۱۳۹۴)؛ خوش‌مشرب، سهیلا (۱۳۹۴)؛ ترک محمودی، حسین (۱۳۹۴)؛ محبی، فاطمه (۱۳۹۵)؛ شیرخانیان، زهرا (۱۳۹۵)؛ حقیقت‌دهنه‌سری، فاطمه (۱۳۹۵)؛ بهرام‌سری، شیما (۱۳۹۵)؛ امید نرگسی، مینا (۱۳۹۵)؛ یاری اندریان، فاطمه (۱۳۹۶)؛ احمدی فصیح، صدیقه (۱۳۹۶)؛ فتحی‌زاده، فاطمه (۱۳۹۶)؛ عبدالهی، الهه (۱۳۹۶)؛ شکری، سپیده (۱۳۹۶)؛ حیدری چیانه، خدیجه (۱۳۹۶)؛ حکیم‌زاده خویی، ریحانه (۱۳۹۶)؛ میربخشی، قدسیه (۱۳۹۷)؛ صندی، زینب (۱۳۹۷)؛ صالحی، اعظم (۱۳۹۷)؛ بیرجند، سمانه (۱۳۹۷)؛ خسروی، فاطمه (۱۳۹۷)؛ رضایی، زینب (۱۳۹۷)؛ نصراللهی، زهرا (۱۳۹۸)؛ مصطفی‌لو، سمیه (۱۳۹۸)؛ فراهانی، مدیحا (۱۳۹۸)؛ علی‌یاری مولان، حجت (۱۳۹۸)؛ اشکو، اکرم (۱۳۹۸)؛ سلطانی، سارا (۱۳۹۸)؛ خلیلی ازنی، مریم (۱۳۹۸)؛ امیری، متینه (۱۳۹۸)؛ نیک‌نژاد دریاکناری، مهدی (۱۳۹۹)؛ نیک‌بخت، زهرا (۱۳۹۹)؛ موسوی، موناسادات (۱۳۹۹)؛ برجی، سمانه (۱۳۹۹)؛ ایزدی، عبدالرضا (۱۳۹۹)؛ محمدابراهیم، الهام (۱۴۰۰)؛ موسوی، سارا (۱۴۰۰)؛ سلطانیان، خدیجه (۱۴۰۰)؛ ترکاشوند، فاطمه (۱۴۰۰)؛ بابایی لشکمی، کوثر (۱۴۰۰)؛ آقاشریف، فاطمه (۱۴۰۰)؛ نامی‌نیا، فاطمه (۱۴۰۱)؛ تمهیدی، فرح (۱۴۰۱)؛ باقری، فهیمه (۱۴۰۱)؛ باغستانی، ساناز (۱۴۰۱)؛ همیشه‌بهار، سمیه (۱۴۰۲)؛ ابراهیم‌زاده شمس‌آباد، فاطمه (۱۴۰۲)؛ سیدزاده، آدینه (۱۴۰۲)؛ افتخاری، مرجان (۱۴۰۲)؛ جلوند، صدیقه (۱۴۰۲).	۶۸	۴۴/۱

جدول ۸

ابزارهای گردآوری داده‌ها در پایان‌نامه‌های
تحلیل‌شده

ردیف	ابزار	پژوهش‌های انجام شده	تعداد	درصد
۲	سیاهه و ارسى	سعدی، زهرا (۱۳۸۵): دال‌وند، معصومه (۱۳۸۷): خلیلی، لیلا (۱۳۸۸): شریف نوبری، مریم (۱۳۸۸): انصاری، معصومه (۱۳۸۸): همت‌زاده زارع، فاطمه (۱۳۸۹): باغستانی، ساناز (۱۳۸۹): جهان‌شاهی، مرضیه (۱۳۹۱): ملکی، مزده (۱۳۹۲): دیدار، مینا (۱۳۹۲): علی‌زاده، سمانه (۱۳۹۳): بهزادی، فائزه (۱۳۹۳): زارع، نگار (۱۳۹۴): خداداد شهری، نیره (۱۳۹۴): طالب حقیقی، فرزانه (۱۳۹۴): پناهی وحید، سپیده (۱۳۹۴): محبی، فاطمه (۱۳۹۵): شیرخانیان، زهرا (۱۳۹۵): شیخ‌عباسی ممقانی، مهدیه (۱۳۹۵): خداشناس، هدی (۱۳۹۵): آرنی‌پور، مرضیه (۱۳۹۵): گرزین، فاطمه (۱۳۹۶): غفاری، لیلا (۱۳۹۶): زارعی، مریم (۱۳۹۶): بهارلو، فرزانه (۱۳۹۶): جُمائی، فاطمه (۱۳۹۷): قربانیان، ملیحه (۱۳۹۸): سلطانی، سارا (۱۳۹۸): خلیلی ازنی، مریم (۱۳۹۸): ابدی چالکسرای، مونا (۱۳۹۹): احمدی، بیان (۱۳۹۹): زارعی مرادحاصلی، محمدجواد (۱۳۹۹): کیانی، معصومه (۱۴۰۱): کیانی، زهرا (۱۴۰۱): نامی‌نیا، فاطمه (۱۴۰۱): باقری، فهیمه (۱۴۰۱): فتحی، شیوا (۱۴۰۲): علی‌پور، نسرین (۱۳۹۳): کتاب‌فروشان، مریم (۱۴۰۲): جلوند، صدیقه (۱۴۰۲).	۴۰	۲۵/۹
۳	مصاحبه	قربانی، علی‌حسین (۱۳۷۳): عادل اسفنجانی، معصومه (۱۳۸۹): همت‌زاده زارع، فاطمه (۱۳۸۹): باغستانی، ساناز (۱۳۸۹): خانی کچویی، فرزانه (۱۳۹۲): معصومی، لیلا (۱۳۹۳): غفوری، ملیحه (۱۳۹۳): پناهی وحید، سپیده (۱۳۹۴): پاشازاده، کبری (۱۳۹۴): کشاورز امامی، فرزانه (۱۳۹۵): مخبری، مجتبی (۱۳۹۶): فیضی، سحر (۱۳۹۶): طاهری، سارا (۱۳۹۶): زارعی، مریم (۱۳۹۶): جوادی بقرآباد، زهرا (۱۳۹۶): بیرجند، سمانه (۱۳۹۷): خوانین مقدم، سمیه (۱۳۹۷): فدایی، محسن (۱۳۹۸): علی‌یاری مولان، حجت (۱۳۹۸): امیری، متینه (۱۳۹۸): مجیدنیا، محدثه (۱۳۹۸): ابدی چالکسرای، مونا (۱۳۹۹): علی‌زاده، نرمین (۱۳۹۹): علی‌یاری، مرضیه (۱۴۰۰): آقاشریف، فاطمه (۱۴۰۰): کیانی، زهرا (۱۴۰۱): باغستانی، ساناز (۱۴۰۱): همیشه‌بهار، سمیه (۱۴۰۲): افتخاری، مرجان (۱۴۰۲): حکیم‌زاده خوثی، ریحانه (۱۳۹۶): جلوند، صدیقه (۱۴۰۲).	۳۱	۲۰/۱

ادامه جدول ۸

ابزارهای گردآوری داده‌ها در پایان‌نامه‌های تحلیل‌شده

ردیف	ابزار	پژوهش‌های انجام‌شده	تعداد	درصد
۴	مطالعه کتابخانه‌ای	شریف، سمانه (۱۳۹۲): حسن‌پور، مهدی (۱۳۹۳): خداشناس، هدی (۱۳۹۵): امید نرگسی، مینا (۱۳۹۵): رضایی، زینب (۱۳۹۷): علی‌زاده، نرمین (۱۳۹۹).	۶	۲/۸
۵	مشاهده	فرقدان، سمیه (۱۳۸۸): سیدین، مریم (۱۳۹۰): پاشازاده، کبری (۱۳۹۴): زارعی، مریم (۱۳۹۶): عیدانی اصل، سیاوش (۱۳۹۸):	۵	۳/۲
۶	فیش‌برداری	غفاری، لیلا (۱۳۹۶): شکری، سپیده (۱۳۹۶): ایزدی، عبدالرضا (۱۳۹۹).	۳	۱/۹
۷	داده‌کاوی	غفوری، حمیده (۱۴۰۰).	۱	۰/۶
		مجموع	۱۵۴	۱۰۰

ادامه جدول ۸

ابزارهای گردآوری داده‌ها در پایان‌نامه‌های
تحلیل‌شده

براساس داده‌های جدول شماره ۸ از میان ۷ نوع ابزار گردآوری داده که دانشجویان پژوهش‌گر برای انجام پایان‌نامه‌های مربوط به موضوع آرشیو استفاده کرده‌اند، بیشترین پایان‌نامه‌ها با ابزار پرسش‌نامه با فراوانی ۶۸ عنوان (۴۴/۱ درصد) انجام شده‌اند. پس‌از آن، سیاهه و ارسای با ۴۰ عنوان (۲۵/۹ درصد) در رتبه دوم قرار دارد و سپس مصاحبه با ۳۱ عنوان (۲۰/۱ درصد) جایگاه سوم را دارد. سایر ابزارهای گردآوری داده‌ها (مشاهده، فیش‌برداری، مطالعه کتابخانه‌ای، داده‌کاوی) به تعداد کمتر از انگشتان دو دست (بین ۰/۶ تا ۳/۸ درصد) از پایان‌نامه‌ها را شامل می‌شوند.

پرسش چهارم: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی ایران در حوزه مطالعات آرشیوی، از کدام روش‌های پژوهشی در تدوین پایان‌نامه‌ها استفاده کرده‌اند؟
در جدول ۹ می‌توان رویکردها و روش‌های پایان‌نامه‌ها را به همراه فراوانی و درصد فراوانی آن‌ها مشاهده کرد.

ردیف	ابزار	پژوهش‌های انجام‌شده	تعداد	درصد
۱	پرستش‌نامه	صوفی، ژاله (۱۳۶۵): قربانی، علی‌حسین (۱۳۷۳): دال‌وند، معصومه (۱۳۸۷): کمالی، محبوبه (۱۳۸۸): خیام‌دار، الهام (۱۳۸۸): خلیلی، لیلا (۱۳۸۸): عادل‌اسفنجانی، معصومه (۱۳۸۹): شارق، سیما (۱۳۸۹): سیدین، مریم (۱۳۹۰): رسولی‌جامبری، زهره (۱۳۹۰): اصنافی، امیررضا (۱۳۹۰): ملکی، مژده (۱۳۹۲): خانی‌کچویی، فرزانه (۱۳۹۲): معصومی، لیلا (۱۳۹۳): غفوری، ملیحه (۱۳۹۳): علی‌مردانی، حمیده (۱۳۹۳): یوسفی، خیرالله (۱۳۹۴): سلیمانی، زهرا (۱۳۹۴): زارع، نگار (۱۳۹۴): احمدی، فاطمه (۱۳۹۴): خوش‌مشرَب، سهیلا (۱۳۹۴): ترک‌محمودی، حسین (۱۳۹۴): محبی، فاطمه (۱۳۹۵): شیرخانیان، زهرا (۱۳۹۵): حقیقت‌دهنه‌سری، فاطمه (۱۳۹۵): بهرام‌سری، شیما (۱۳۹۵): امید‌نرگسی، مینا (۱۳۹۵): یاری‌اندریان، فاطمه (۱۳۹۶): احمدی‌فصیح، صدیقه (۱۳۹۶): فتحی‌زاده، فاطمه (۱۳۹۶): عبدالهی، الهه (۱۳۹۶): شکری، سیده (۱۳۹۶): حیدری‌چیانه، خدیجه (۱۳۹۶): حکیم‌زاده‌خوئی، ریحانه (۱۳۹۶): میربخشی، قدسیه (۱۳۹۷): صندی، زینب (۱۳۹۷): صالحی، اعظم (۱۳۹۷): بیرجند، سمانه (۱۳۹۷): خسروی، فاطمه (۱۳۹۷): رضایی، زینب (۱۳۹۷): نصر‌اللهی، زهرا (۱۳۹۸): مصطفی‌لو، سمیه (۱۳۹۸): فراهانی، مدیحا (۱۳۹۸): علی‌یاری مولان، حجت (۱۳۹۸): اشکو، اکرم (۱۳۹۸): سلطانی، سارا (۱۳۹۸): خلیلی‌ازنی، مریم (۱۳۹۸): امیری، متینه (۱۳۹۸): نیک‌نژاد‌دریاکناری، مهدی (۱۳۹۹): نیک‌بخت، زهرا (۱۳۹۹): موسوی، مونسادات (۱۳۹۹): برجی، سمانه (۱۳۹۹): ایزدی، عبدالرضا (۱۳۹۹): محمدابراهیم، الهام (۱۴۰۰): موسوی، سارا (۱۴۰۰): سلطانیان، خدیجه (۱۴۰۰): ترکاشوند، فاطمه (۱۴۰۰): بابایی‌لشکامی، کوثر (۱۴۰۰): آقاشریف، فاطمه (۱۴۰۰): نامی‌نیا، فاطمه (۱۴۰۱): تمهیدی، فرح (۱۴۰۱): باقری، فهیمه (۱۴۰۱): باغستانی، ساناز (۱۴۰۱): همیشه‌بهار، سمیه (۱۴۰۲): ابراهیم‌زاده‌شمس‌آباد، فاطمه (۱۴۰۲): سیدزاده، آدینه (۱۴۰۲): افتخاری، مرجان (۱۴۰۲): جَلَوَند، صدیقه (۱۴۰۲).	۶۸	۴۴/۱

جدول ۹

رویکردها و روش‌های پژوهشی
به‌کاررفته در تدوین پایان‌نامه‌ها

ردیف	ابزار	پژوهش‌های انجام‌شده	تعداد	درصد
۲	سیلئه وارسی	سعدی، زهرا (۱۳۸۵)؛ دالوند، معصومه (۱۳۸۷)؛ خلیلی، لیلا (۱۳۸۸)؛ شریف نوبری، مریم (۱۳۸۸)؛ انصاری، معصومه (۱۳۸۸)؛ همت‌زاده زارع، فاطمه (۱۳۸۹)؛ باغستانی، ساناز (۱۳۸۹)؛ جهان‌شاهی، مرضیه (۱۳۹۱)؛ ملکی، مژده (۱۳۹۲)؛ دیدار، مینا (۱۳۹۲)؛ علی‌زاده، سمانه (۱۳۹۳)؛ بهزادی، فائزه (۱۳۹۳)؛ زارع، نگار (۱۳۹۴)؛ خداداد شهری، نیره (۱۳۹۴)؛ طالب حقیقی، فرزانه (۱۳۹۴)؛ پناهی وحید، سپیده (۱۳۹۴)؛ محبی، فاطمه (۱۳۹۵)؛ شیرخانیان، زهرا (۱۳۹۵)؛ شیخ‌عباسی ممقانی، مهدیه (۱۳۹۵)؛ خداشناس، هدی (۱۳۹۵)؛ آریزپور، مرضیه (۱۳۹۵)؛ گرزین، فاطمه (۱۳۹۶)؛ غفاری، لیلا (۱۳۹۶)؛ زارعی، مریم (۱۳۹۶)؛ بهارلو، فرزانه (۱۳۹۶)؛ جُمّانی، فاطمه (۱۳۹۷)؛ قربانیان، ملیحه (۱۳۹۸)؛ سلطانی، سارا (۱۳۹۸)؛ خلیلی ازنی، مریم (۱۳۹۸)؛ ابدی چالکسرایبی، مونا (۱۳۹۹)؛ احمدی، بیان (۱۳۹۹)؛ زارعی مرادحاصلی، محمدجواد (۱۳۹۹)؛ کیانی، معصومه (۱۴۰۱)؛ کیانی، زهرا (۱۴۰۱)؛ نامی‌نیا، فاطمه (۱۴۰۱)؛ باقری، فهیمه (۱۴۰۱)؛ فتحی، شیوا (۱۴۰۲)؛ علی‌پور، نسرین (۱۳۹۳)؛ کتاب‌فروشان، مریم (۱۴۰۲)؛ جَلَوَند، صدیقه (۱۴۰۲).	۴۰	۲۵/۹
۳	مصاحبه	قربانی، علی‌حسین (۱۳۷۳)؛ عادل‌اسفنجانی، معصومه (۱۳۸۹)؛ همت‌زاده زارع، فاطمه (۱۳۸۹)؛ باغستانی، ساناز (۱۳۸۹)؛ خانی کچویی، فرزانه (۱۳۹۲)؛ معصومی، لیلا (۱۳۹۳)؛ غفوری، ملیحه (۱۳۹۳)؛ پناهی وحید، سپیده (۱۳۹۴)؛ پاشازاده، کبری (۱۳۹۴)؛ کشاورز امامی، فرزانه (۱۳۹۵)؛ مخبری، مجتبی (۱۳۹۶)؛ فیضی، سحر (۱۳۹۶)؛ طاهری، سارا (۱۳۹۶)؛ زارعی، مریم (۱۳۹۶)؛ جوادی بقرآباد، زهرا (۱۳۹۶)؛ بیرجند، سمانه (۱۳۹۷)؛ خوانین مقدم، سمیه (۱۳۹۷)؛ فدایی، محسن (۱۳۹۸)؛ علی‌یاری مولان، حجت (۱۳۹۸)؛ امیری، متینه (۱۳۹۸)؛ مجیدنیا، محدثه (۱۳۹۸)؛ ابدی چالکسرایبی، مونا (۱۳۹۹)؛ علی‌زاده، نرمین (۱۳۹۹)؛ علی‌یاری، مرضیه (۱۴۰۰)؛ آقاشریف، فاطمه (۱۴۰۰)؛ کیانی، زهرا (۱۴۰۱)؛ باغستانی، ساناز (۱۴۰۱)؛ همیشهبهار، سمیه (۱۴۰۲)؛ افتخاری، مرجان (۱۴۰۲)؛ حکیم‌زاده خونی، ریحانه (۱۳۹۶)؛ جلوند، صدیقه (۱۴۰۲).	۳۱	۲۰/۱

ادامه جدول ۹

رویکردها و روش‌های پژوهشی به‌کاررفته
در تدوین پایان‌نامه‌ها

ردیف	ابزار	پژوهش‌های انجام‌شده	تعداد	درصد
۴	مطلعه کتابخانه‌ای	شریف، سمانه (۱۳۹۲)؛ حسن‌پور، مهدی (۱۳۹۳)؛ خداشناس، هدی (۱۳۹۵)؛ امیدی نرگسی، مینا (۱۳۹۵)؛ رضایی، زینب (۱۳۹۷)؛ علی‌زاده، نرمین (۱۳۹۹).	۶	۳/۸
۵	مشاهده	فرقدان، سمیه (۱۳۸۸)؛ سیدین، مریم (۱۳۹۰)؛ پاشازاده، کبری (۱۳۹۴)؛ زارعی، مریم (۱۳۹۶)؛ عیدانی اصل، سیاوش (۱۳۹۸).	۵	۳/۲
۶	فیش‌برداری	غفاری، لایلا (۱۳۹۶)؛ شکری، سپیده (۱۳۹۶)؛ ایزدی، عبدالرضا (۱۳۹۹).	۳	۱/۹
۷	داده‌کاوی	غفوری، حمیده (۱۴۰۰).	۱	۰/۶
		مجموع	۱۵۴	۱۰۰

ادامه جدول ۹

رویکردها و روش‌های پژوهشی
به‌کاررفته در تدوین پایان‌نامه‌ها

همان‌گونه که داده‌های جدول ۹ نشان می‌دهد در پایان‌نامه‌های موردبررسی، از رویکرد کمی بیشتر از رویکرد کیفی و ترکیبی استفاده شده‌است. با بررسی پایان‌نامه‌های دفاع‌شده در حوزه آرشیو در دانشگاه‌های دولتی کشور، ملاحظه شد که درحالی‌که ۸۲ پایان‌نامه (۷۰/۱ درصد) از رویکرد کمی استفاده کرده‌اند، تنها ۱۵ پایان‌نامه (۱۲/۸ درصد) از رویکرد کیفی و ۲۰ پایان‌نامه (۱۷/۱ درصد) از رویکرد آمیخته (ترکیبی) بهره برده‌اند. لازم به ذکر است که رویکرد تحلیل داده ۲ پایان‌نامه هم به‌علت قدیمی‌بودن برای نویسندگان مشخص نشد؛ بنابراین ۱۱۷ پایان‌نامه از مجموع ۱۱۹ پایان‌نامه در این خصوص بررسی شد. در رویکرد کمی از میان پایان‌نامه‌های بررسی‌شده، ۷۴ پایان‌نامه از روش پژوهش پیمایشی استفاده کرده‌اند. شواهد مندرج در جدول شماره ۹ نشان می‌دهد که فراوانی دیگر روش‌های پژوهشی استفاده‌شده توسط پژوهش‌گران، کمتر از ۵ عدد است.

پرسش پنجم: یافته‌های پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی حوزه آرشیو در دانشگاه‌های دولتی ایران کدام‌اند؟

برای پاسخ به این پرسش، یافته‌های پژوهش‌های مورد مطالعه با کمک نرم‌افزار مکس. کیو.دی. اِکدگذاری و تحلیل شد. بیش از ۶۴۲ کد باز از مجموع پایان‌نامه‌های کدگذاری‌شده به‌دست آمد. درنهایت، یافته‌های مذکور در ۳۳۱ یافته محوری طبقه‌بندی شدند. درنهایت یافته‌های نهایی در ۱۱۱ ردیف در جدول ۱۰ نمایش داده شد.

ردیف	یافته‌ها	ردیف	یافته‌ها
۱	آرشیو ملی ایران کم‌ترین تطابق را با پیش‌نویس اصول دسترسی به آرشیوها دارد.	۲	تاریخ‌دانان در ارزش‌یابی اسناد اثرگذارند.
۳	ادوبی فتوشاپ پرکاربردترین نرم‌افزار ویرایش تصویر است.	۴	۶۵ عنصر فراداده‌ای برای سازمان‌دهی اطلاعات عکس‌های خبری ارائه شده است.
۵	استفاده از فناوری بلاک‌چین در مدیریت آرشیوهای الکترونیکی	۶	استفاده آرشیوهای دانشگاهی از استاندارد ایساد
۷	استفاده بیشتر از فیس‌بوک	۸	استفاده کمتر از اسناد آرشیوی در رشته تاریخ
۹	استقبال از ابزارهای نشر وبی	۱۰	اسناد دولتی و خصوصی بیشترین اسناد در مراکز آرشیوی شهر تهران هستند.
۱۱	افزایش عمر منابع دیداری شنیداری	۱۲	امکان بهبود فعالیت‌های آرشیوی
۱۳	انسجام بین نمایه‌سازان آرشیو صداوسیما جمهوری اسلامی ایران	۱۴	انطباق بیشتر عناصر وب‌سایت‌های آرشیوی با استاندارد دابلین‌کور
۱۵	بازیابی بهتر اسناد با استاندارد شدن شیوه توصیف	۱۶	بازیابی بهتر اسناد با الگوی تنظیم و توصیف نقشه‌ها
۱۷	بازیابی بهتر با یکپارچه‌سازی تنظیم و توصیف مهر	۱۸	بازیابی دقیق منابع با ذخیره و بازیابی اطلاعات موسیقایی براساس الگوها و استانداردهای مدون
۱۹	بازیابی دقیق منابع با سازمان‌دهی براساس استانداردهای مدون	۲۰	بهبود روشمندسازی اجرای تاریخ شفاهی
۲۱	بهبود مدیریت اطلاعات در تنظیم و توصیف جواهرات	۲۲	در اجرای برنامه‌های ترویجی بی‌نظمی وجود دارد.
۲۳	بیشترین ابزار مستندسازی اصطلاحنامه اصف است.	۲۴	بیشترین استاندارد فراداده‌ای مورد استفاده استاندارد دابلین‌کور است.
۲۵	عملکرد آرشیوهای دیداری شنیداری پایین‌تر از حد استاندارد است.	۲۶	پراکندگی در اجرای برنامه‌های ترویجی
۲۷	پراکندگی در استفاده از استانداردها	۲۸	پوشش جامع‌تر استاندارد آر. دی. ای برای توصیف تابلوهای نقاشی
۲۹	پیشنهاد نرم‌افزار رسا به عنوان بهترین نرم‌افزار آرشیوی	۳۰	تأثیر مثبت آرشیو دیجیتال بر عملکرد برنامه‌های کودک

جدول ۱۰

یافته‌های پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی
حوزه آرشیو در دانشگاه‌های دولتی ایران

ردیف	یافته‌ها	ردیف	یافته‌ها
۳۱	تأثیر کم دانش اینترنتی در تعامل کاربران با ابزار کمک جست‌وجوی آرشیوی	۳۲	تأثیر معنادار تعهد به کیفیت خدمات بر عملکرد شغلی آرشیویست‌ها
۳۳	تأثیر معنادار رفتار شهروندی سازمانی آرشیویست‌ها بر عملکرد شغلی	۳۴	تأثیر مؤثر سرمایه‌گذاری سازمانی در سرمایه اجتماعی بر تعهد به سازمان
۳۵	تأکید و تمرکز اغلب نرم‌افزارهای آرشیوی داخلی بر مواد کتابخانه‌ای	۳۶	توجه حداقلی نرم‌افزارها به نیازهای آرشیویست‌های ایرانی
۳۷	خطرات متأثر از دما و رطوبت	۳۸	دسترسی‌پذیری بهتر به منابع با به اشتراک‌گذاری منابع
۳۹	راهکارهای اعتلای نقاط قوت مراکز	۴۰	راهکارهای بهبود استفاده از نتایج پایان‌نامه‌ها در سازمان‌ها
۴۱	راهکارهای بهبود نقاط ضعف مراکز	۴۲	رتبه اول وب‌سایت‌ها در ابزارهای برنامه‌های ترویجی
۴۳	الزامات ایجاد آرشیو شخصی هنرمندان	۴۴	ژانرهای کمتر مؤثر در ارزشیابی
۴۵	کم‌بودن بودجه آرشیو ملی	۴۶	کمبود نیروی انسانی متخصص در زمینه اسناد الکترونیکی
۴۷	سطح متوسط آرشیو ملی از نظر تجهیزات سخت‌افزاری	۴۸	ضرورت امحاء نسخه‌های تکراری
۴۹	ضرورت ایجاد بخش آرشیو مشارکتی	۵۰	ضرورت تشکیل انجمن علمی آرشیویست‌های ایران
۵۱	ضرورت رعایت قوانین کپی‌رایت از نگاه آرشیویست‌ها	۵۲	استفاده نکردن از استاندارد برای سازمان‌دهی منابع
۵۳	منطبق نبودن اطلاعات نقشه با عناصر آر. دی. ای	۵۴	بهره‌گیری نکردن نرم‌افزارها از استانداردهای مدیریت منابع آرشیوی
۵۵	رعایت نشدن «حفظ نظم اولیه» در سطوح بالاتر از پرونده در تنظیم و توصیف	۵۶	ضرورت نداشتن امحاء نسخه‌های تغییر فرمت شده
۵۷	ضرورت نداشتن امحاء نسخه‌های کپی	۵۸	نبود الگوی یکپارچه تنظیم و توصیف جواهرات
۵۹	نبود الگوی یکپارچه تنظیم و توصیف نقشه	۶۰	نبود آرشیویست در مراکز آرشیوی شهر تهران

ادامه جدول ۱۰

یافته‌های پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی حوزه آرشیو در دانشگاه‌های دولتی ایران

ردیف	یافته‌ها	ردیف	یافته‌ها
۶۱	نبود شیوه‌نامه ملی برای دیجیتال‌سازی نسخ خطی	۶۲	نبود قوانین دسترسی به مجموعه عکس
۶۳	کمتر مؤثر بودن قالب شنیداری در ارزشیابی	۶۴	مؤثر بودن قالب‌های دیداری در ارزشیابی
۶۵	کم بودن ارائه خدمات به معلولان	۶۶	کاربردپذیر نبودن ابزار جست‌وجو برای کاربران خبره
۶۷	کافی نبودن امکانات دانشگاه تهران و تربیت مدرس برای آرشیو دیجیتال	۶۸	کم توجهی به بخش غیرنظامی جنگ در تاریخ شفلی
۶۹	لزوم افزایش کیفیت تدریس مدرسان	۷۰	لزوم اقدام به تهیه تجهیزات ضروری آرشیو
۷۱	لزوم ایجاد تغییراتی در ساختار نرم‌افزار رسا	۷۲	لزوم برخورداری آرشیودار از «شرح شغل» مدون
۷۳	لزوم برگزاری دوره‌های تخصصی آرشیو	۷۴	لزوم حفاظت بلندمدت از محتوای منابع وبی
۷۵	لزوم راه‌اندازی آرشیو مطلوب در سازمان هواپیمایی کشور	۷۶	لزوم رعایت استانداردهای ایزو در مدیریت امنیت اطلاعات
۷۷	لزوم طراحی دوره‌ها براساس اهداف سازمان	۷۸	لزوم طراحی نرم‌افزار استاندارد آرشیوی توسط متخصص
۷۹	لزوم نمایه‌سازی اسناد در آرشیو	۸۰	لزوم نیازسنجی دوره‌های آموزش ضمن خدمت
۸۱	متخصص نبودن مصاحبه‌گران	۸۲	مطابقت حداقلی کاربرگه اسناد تاریخی با عناصر استاندارد
۸۳	مطلوب نبودن کیفیت خدمات آرشیو ملی	۸۴	مطلوب نبودن وضعیت اسناددهی آرشیوی در رساله‌های رشته تاریخ
۸۵	مقبولیت نداشتن تاریخ شفاهی در نظام علمی و دانشگاهی در ایران	۸۶	مناسب نبودن انسجام بین نمایه‌سازان آرشیو صداسیما
۸۷	نارضایتی متخصصین از روند مصاحبه در تاریخ شفلی	۸۸	نامناسب بودن امکانات تجهیز آرشیو الکترونیکی
۸۹	نامناسب نبودن نرم‌افزار فعلی برای اسناد الکترونیکی	۹۰	نامنجم نبودن شبکه هم‌نوینسنگی حوزه آرشیو
۹۱	نبود الگوی یکپارچه توصیف منابع آرشیوهای دیداری شنیداری	۹۲	نبود الگوی یکپارچه برای تنظیم و توصیف اطلاعات تمبر

ادامه جدول ۱۰

یافته‌های پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی
حوزه آرشیو در دانشگاه‌های دولتی ایران

ردیف	یافته‌ها	ردیف	یافته‌ها
۹۳	نبود آرشویو محلی در هیچ‌کدام از کتابخانه‌های عمومی استان سمنان	۹۴	نبود خط‌مشی مدیریت اسناد رسانه‌های اجتماعی دانشگاه‌های ایران
۹۵	نیاز به کارگاه‌های آموزشی بلندمدت	۹۶	نیاز به همکاری بین مؤسسات آرشویو
۹۷	وجود ارتباط معنادار بین شیوه توصیف و بازبینی اسناد مرتبط	۹۸	وضعیت متوسط کتابخانه مجلس در آرشویو دیجیتال
۹۹	وضعیت متوسط وب‌سایت‌های آرشویوهای ملی جهان	۱۰۰	وضعیت مطلوب آرشویو ملی از نظر بهداشت
۱۰۱	وضعیت مطلوب سواد آرشویو کاربران	۱۰۲	وضعیت مطلوب نیروی انسانی، و ساختمان بانک ملی ایران
۱۰۳	وضعیت ناهم‌سامان سازمان‌دهی مجموعه عکس‌های خانواده‌های عکاس در تهران	۱۰۴	وضعیت ناهم‌سامان نگهداری و حفاظت از مجموعه عکس‌های خانواده‌های عکاس در تهران
۱۰۵	وضعیت نامطلوب تجهیزات بانک ملی ایران	۱۰۶	وضعیت نامطلوب تأثیر شهر در نیروی انسانی، تجهیزات، و ساختمان
۱۰۷	وضعیت نامطلوب سازمان هواپیمایی کشوری از نظر تجهیزات	۱۰۸	وضعیت نامطلوب سازمان هواپیمایی کشوری از نظر ساختمان
۱۰۹	وضعیت نامطلوب سازمان هواپیمایی کشوری از نظر نیروی انسانی	۱۱۰	همخوانی بیش از ۵۰ درصدی نمایه‌سازی با استاندارد ANSI/NISO Z3۹.۴
۱۱۱	یکسان‌بودن نیازهای آموزشی آرشویویست‌ها		

۵. بحث

آرشویو و مطالعات آرشویو در طی دوران شکل‌گیری تا به امروز به دلیل اهمیتش همواره مورد توجه دانشجویان برای انتخاب موضوع پژوهش برای پایان‌نامه در مقاطع تحصیلات تکمیلی بوده‌است. همچنین با راه‌افتادن مقطع کارشناسی ارشد رشته مطالعات آرشویو در دو دانشگاه تهران و الزهراء، پژوهش‌های حوزه آرشویو قوت گرفت و تخصصی‌تر در گروه‌های آموزشی این دو دانشگاه دنبال شد. با بررسی پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی حوزه آرشویو در دانشگاه‌های دولتی ایران، مشخص شد که از سال ۱۳۴۴ تا ۱۴۰۳ (زمان انجام پژوهش حاضر) در مجموع ۱۱۹ پایان‌نامه توسط دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی ارائه شده‌است. از این تعداد، ۱۴ پایان‌نامه (معادل ۱۱٫۷ درصد) توسط مردان و ۱۰۵ پایان‌نامه (معادل ۸۸٫۳ درصد) توسط زنان تدوین شده‌است. یافته‌ها در جدول ۳ نشان می‌دهد که زنان تقریباً ۷٫۵ برابر مردان در تولید پایان‌نامه‌های مرتبط با حوزه آرشویو مشارکت داشته‌اند.

در دهه‌های اخیر، سهم زنان از جمعیت دانشجویی به‌طور پیوسته افزایش یافته‌است. این روند به‌ویژه در سال‌های اخیر مشهود بوده‌است و تعداد دانشجویان دختر در دانشگاه‌ها از پسران پیشی گرفته‌است. نگاهی اجمالی به مشارکت زنان در آموزش عالی در سراسر جهان نشان می‌دهد که از دهه ۷۰ میلادی، حضور زنان در آموزش عالی روند افزایشی به‌خود گرفته‌است و در ایران نیز، با اتخاذ سیاست‌های توسعه عدالت آموزشی، بارشد معناداری مواجه بوده‌است. روند روبه‌رشد مشارکت زنان در آموزش عالی ایران در دهه ۸۰ شمسی، ایده زنانه‌شدن آموزش عالی را مطرح کرده بود؛ درحالی‌که ارزیابی دستاوردها پس از دو دهه، هنوز بیانگر وجود نابرابری‌های جنسیتی پایدار در سطوح مختلف آموزش عالی است (فلاحی، ۱۴۰۲).

تعداد دانشجویان زن و هم‌چنین تعداد پایان‌نامه‌های آن‌ها از سال ۱۳۹۲ تاکنون روبه‌رشد بوده‌است. البته به‌نظر می‌رسد که یکی از دلایل فراوانی تعداد زنان در ارائه پایان‌نامه در حوزه آرشیو، راه‌اندازی رشته آرشیو در دانشگاه تک‌جنسیتی الزهرا (س) است.

یافته‌های این بخش از پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش‌های سیدین و باب‌الحوائجی (۱۳۸۸) که پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای تهران شمال، علوم و تحقیقات تهران، علوم و تحقیقات اهواز و همدان را مطالعه کرده‌اند، و وزیرپور کشمیری، سدهی، و صابری (۱۳۹۱) که محتوای چکیده پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، و علوم و تحقیقات را تحلیل کرده‌اند، هم‌خوانی دارد. پژوهش‌های مذکور نشان دادند که به‌لحاظ جنسیت، تعداد پایان‌نامه‌های نگارش‌شده در حوزه آرشیو توسط زنان دوبرابر مردان بوده‌است. درحالی‌که شواهد و یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که تعداد زنان پژوهش‌گر در حوزه مورد مطالعه، هفت‌و‌نیم‌برابر مردان بوده‌است؛ بنابراین تفاوت قابل توجهی در نسبت پژوهش‌گران زن به مرد در پژوهش حاضر با دو پژوهش مذکور قابل مشاهده است. به‌نظر می‌رسد که ممکن است این تفاوت به‌این دلیل باشد که بخش قابل توجهی از این پایان‌نامه‌ها در دانشگاه الزهرا (س) دفاع شده‌است که دانشگاهی تک‌جنسیتی است یافته‌ها هم‌چنین نشان داد که از مجموع ۱۱۹ پایان‌نامه منتشرشده در حوزه آرشیو، استاد راهنمای ۷۷ پایان‌نامه مرد و استاد راهنمای ۴۲ عنوان پایان‌نامه زن بوده‌است؛ به عبارت دیگر، ۶۴/۷ درصد از پایان‌نامه‌ها تحت راهنمایی استادان مرد و ۳۵/۳ درصد تحت راهنمایی استادان زن به‌سرانجام رسیده‌اند.

افزون‌بر آن، در پژوهش حاضر حوزه‌هایی از آرشیو که در پایان‌نامه‌ها کمتر به آن‌ها پرداخته شده‌است شناسایی شدند تا راه را برای دانشجویان و پژوهش‌گران آینده روشن سازند و آن‌ها را در انتخاب موضوع پژوهش یاری کنند و به‌عبارتی خلأهای پژوهشی را

نمایان سازند. هم‌چنین یافته‌های پژوهش مشخص کرد که در پایان‌نامه‌های پژوهش‌شده در حوزه آرشیو کدام جامعه‌های آماری موردتوجه و هدف مطالعه بوده‌است. شناسایی جامعه‌های آماری می‌تواند علاوه‌برآنکه رویکرد پژوهش‌ها و پژوهش‌گران در انتخاب جامعه و نمونه پژوهش را نمایان کند، به پژوهش‌گران آینده کمک کند تا بتوانند از دیدگاه یا دیدگاه‌های دیگری و با جامعه آماری متفاوتی به مسائل نزدیک‌به‌هم بپردازند.

هم‌چنین، یافته‌های پژوهش حاضر کمک می‌کند به شناسایی این‌که:

کدام جوامع آرشیوی بیشتر موردتوجه پژوهش‌گران بوده‌اند؟

ابزارهای گردآوری داده‌ها در پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی حوزه آرشیو در دانشگاه‌های دولتی ایران کدام‌اند؟

پژوهش‌گران در تدوین پایان‌نامه‌ها بیشتر از کدام روش‌های پژوهشی استفاده کرده‌اند؟

کدام حوزه‌های موضوعی رشته آرشیو بیشتر برای پژوهش موردقبال بوده‌است؟ و

در کدام زمینه‌ها خلأهای پژوهشی وجود دارد؟

به‌طورکلی، از ۶۴۲ کد باز که به تحلیل و کدگذاری یافته‌های پایان‌نامه‌ها مربوط می‌شوند، ۳۳۱ کد محوری به‌دست آمد و درنهایت ۱۰ کد انتخابی استخراج شد. نتایج حاکی از آن است که تنوع یافته‌ها در بخش نتایج پژوهش بسیار زیاد است.

۶. نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که بیشتر پژوهش‌ها حول محور «آرشیو ملی ایران»، «آرشیو دیجیتالی» و «استانداردهای آرشیوی» انجام شده‌است و به‌نظر می‌رسد که به سایر حوزه‌های موضوعی آرشیو بیشتر باید توجه شود. هم‌چنین «صاحب‌نظران و کارشناسان حوزه آرشیو» بیشترین فراوانی را در جامعه آماری پایان‌نامه‌ها به‌خود اختصاص داده‌اند. از میان ۷ نوع ابزار گردآوری داده، بیشترین پایان‌نامه‌ها با ابزار پرسش‌نامه انجام شده‌اند. بیشتر پژوهش‌های رشته آرشیو با روش پیمایشی انجام شده‌است و به سایر روش‌های پژوهشی بیشتر باید توجه شود. درمجموع از ۶۴۲ کد باز مرتبط با تحلیل و کدگذاری یافته‌های پایان‌نامه‌ها، ۳۳۱ کد محوری به‌دست آمد و درنهایت ۱۰ کد انتخابی استخراج شد. نتایج نشان داد که یافته‌های پژوهش بسیار پراکنده است.

۷. پیشنهادها

براساس یافته‌های تحقیق حاضر پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

باتوجه به کم‌بودن تعداد پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه آرشیو و پراکندگی ابزارهای

گردآوری داده‌ها، و نمونه‌های موردبررسی در تحقیقات و متغیرهایی از این دست، پیشنهاد می‌شود که کمیته‌ای برای تحلیل سالانه پایان‌نامه‌ها و استفاده و ادغام نتایج آن‌ها در سیاست‌های ملی آرشیو تشکیل شود.

کنفرانس‌های مشترک با دانشگاه‌های خارجی برگزار شود و گزارش‌های مقایسه‌ای و تطبیقی از نتایج پژوهش‌های حوزه آرشیو برای ایجاد روندهای جهانی تدوین شود (مانند پژوهش‌های چپو، ۲۰۱۵ و کیم و همکاران، ۲۰۱۳).

استفاده از نرم‌افزارهای تحلیل مانند مکس.کیو.دی.ا. برای کاهش پراکندگی و کدگذاری یافته‌ها در پژوهش‌های آینده: برای این کار دانشگاه‌ها می‌توانند آموزش دانشجویان و پژوهش‌گران را در کارگاه‌های نرم‌افزاری مدنظر قرار دهند.

تمرکز بر حوزه‌های موضوعی کمتربررسی‌شده مانند تاریخ شفاهی، تنظیم و توصیف اسناد، ارزش‌یابی و امحا، به‌جای موضوعات پرتکرار مانند آرشیو ملی ایران (۳۳ مورد) و آرشیو دیجیتال (۲۱ مورد): برای تحقق این هدف، وزارت علوم یا سازمان اسناد و کتابخانه ملی می‌توانند در فراخوان‌های پژوهشی و پایان‌نامه‌ها اولویت‌دهی به این موضوعات را مدنظر قرار دهند.

منابع فارسی

آذران‌فر، جوانه. (۱۳۸۵). «تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی سال‌های ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۲، موجود در پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران». *پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۲۱(۴)، صص ۳۹-۱۹.

ابوالقاسم گرچی، حسن؛ رحمان‌پور، سمیه؛ محقق، نیلوفر؛ حسینی، فاطمه. (۱۳۸۷). «گرایش موضوعی پایان‌نامه‌های دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی (سال‌های تحصیلی ۱۳۸۰-۱۳۸۶)». *مدیریت سلامت*، دوره ۱۱، شماره ۳۳، صص ۳۲-۲۳.

پاک‌دامن، نشانه. (۱۳۸۸). «روند به‌کارگیری روش‌های پژوهش در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال (۱۳۷۱-۱۳۸۴)». *دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)*، ۲(۴)، صص ۱-۱۴.

حری، عباس؛ محسن‌زاده، افسانه. (۱۳۸۲). «روند به‌کارگیری روش‌های پژوهش در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه تهران (۱۳۴۸-۱۳۷۸)». *روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۳۳(۱)، صص ۷۵-۵۵.

حسین‌پناه، علی؛ شیرزاد، مجید. (۱۳۹۳). «بررسی سیر گرایش روش پژوهش پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران بین سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰». *دانش‌شناسی*، ۷(۲۶)، صص ۲۹-۴۰.

سیدین، سیدمهر داد؛ باب الحوائجی، فهیمه. (۱۳۸۸). «تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای تهران شمال، علوم و تحقیقات تهران، علوم و تحقیقات اهواز و همدان در سال‌های ۱۳۷۲-۱۳۸۶». *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی (پیام کتابخانه)*، ۱۵(۱)، (پیاپی ۵۶)، صص ۹۵-۱۲۱.

شرقی، علی؛ علی‌پور حافظی، مهدی؛ جلالی دیزجی، علی. (۱۳۹۲). «تعیین فرایند زیست روش‌های پژوهش در پایان‌نامه‌های علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های دولتی ایران از سال ۱۳۸۴-۱۳۸۸». *دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)*، (پیاپی ۲۲)، صص ۳۵-۴۷.

علمی، طاهره. (۱۳۷۹). «ارزیابی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در دانشگاه‌های تربیت‌مدرس، تهران، و علوم پزشکی ایران (سال‌های ۱۳۶۵-۱۳۷۳)». *روانشناسی و علوم تربیتی*، ۳۰(۲)، صص ۴۳-۶۳.

فلاحتی، لیلا (۱۴۰۲). «زنان در مدیریت آموزش عالی ایران: سقف شیشه‌ای دوجداره بر فراز گذرگاه مسدود دانشکده‌ها». *نشریه مطالعات دانشگاه*، پیاپی ۳ (بهار ۱۴۰۲)، صص ۳۳-۶۱.

قنادی‌نژاد، فرزانه؛ عصاره، فریده؛ قانع، محمدرضا. (۱۴۰۲). «مقایسه و تحلیل گرایش‌های موضوعی پژوهش‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی در سطح ملی و بین‌المللی». *فصل‌نامه بازیابی دانش و نظام‌های معنایی*، دوره ۱۰، (پیاپی ۳۵)، صص ۱-۴۰.

وزیرپور کشمیری، مهردادخت؛ سه‌دهی، مریم؛ صابری، محمدریم. (۱۳۹۱). «تحلیل محتوای چکیده پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات از سال ۱۳۸۰-۱۳۸۶». *مطالعات کتابداری و سازمان‌دهی اطلاعات*، ۲۳(۱)، صص ۱۱۲-۱۲۸.

Latin Resources

Aliyu, Yahaha; Abba, Tukur. (2009). "Analytical Study of Master of Library Science Dissertations at the University of Maiduguri, Nigeria". *Library Philosophy & Practice*, 11(1), pp 1-6.

Aliyu, Yahaha; Abba, Tukur. (2016). "Analytical Study of Library and Information Science Dissertations (1996 – 2015) at the University of Maiduguri, Nigeria". *Samaru Journal of Information Studies*, 16(2), pp 41-49.

Barik, Nilaranjan; Jena, P. (2015). "Trends in Library and Information Science Doctoral Research at Utkal University, Bhubaneswar: A Bibliometric Overview". *International Journal of Library & Information Science*, 1(1), pp 31-36.

Chakrabarti, K; Mondal, D; Maity, A. (2020). "A Trend Analysis of the Doctoral Dissertations in LIS Research in West Bengal, India during 1979-2018". *Library Phi-*

losophy and Practice, (e-journal). N 4149.

- Choi, Yirang. (2015). "A Study on the Research Trends of Archival Studies in Korea: Focused on Research Papers between 2004 and 2013". *The Korean Journal of Archival Studies*, (43), pp 147-177.
- Dora, Mallikarjun; Anil Kumar, H. (2017). "An empirical analysis of the research trends in the field of library and information science in India -2004-2015". *COLLNET journal of scientometrics and information management*, 11(2), pp 361-378.
- Järvelin, Kalervo; Vakkari, Pertti. (2022). "LIS research across 50 years: content analysis of journal articles". *Journal of Documentation*, 78(7), pp 65-88.
- Kim, Geon; Kim, Soojung; Youn, Eunha; Han, Hui-Jeong. (2013). "Research trends of archival information services in Korea". *Journal of Korean Biblia Society of Archives and Records Management*, 13(3), pp 199-229.
- Mosweu, Olefihle; Mosweu, Tshepho Lydia. (2020). Research Methodologies Used in Library and Information Studies Masters' Degree Dissertations at the University of Botswana. In book: *Handbook of research on connecting research methods for information science research*. (pp. 384-403). IGI Global Scientific Publishing.
- Nam, T. W; Lee, J. Y. (2009). "A study on the research trends of records and archives management in Korea through an Analysis Journal Articles". *Journal of Korean Library and Information Science Society*, 40(2), 451-472.
- Singh, Roopendra. (2019). "Content Analysis of Doctoral Dissertations in Library and Information Science with special reference to Universities of North-East India". *JETIR*, 6(2), pp 1271-1279.
- Ukwoma, Scholastica; Ngulube, Patrick. (2023). "Research Trends in Library and Information Science in South Africa and Nigeria: A Content Analysis". *Libri*, 73(3), pp 225-237.

English Translation of References

Articles

- Abolghasem Gorji, Hasan; Rahmanpour, Somayyeh; Moḥaghegh, Niloufar; & Ḥosseini, Fatemeh. (1387/2008). "Gerāyeš-e mowzu'ee-ye pāyān-nāme-hā-ye dāneškade-ye Modiriyat va Ettelā' resāni-ye pezeški (sāl-hā-ye tahsili-ye 1380-1386)" (Subject

- trend of thesis in management & information sciences school 2001-2007). *Modiriyat-e Salāmat* (Journal of Health Administration), 11(33), pp. 23-32. [In Persian]
- Aliyu, Yahaha; & Abba, Tukur. (2009). "Analytical study of Master of Library Science Dissertations at the University of Maiduguri, Nigeria". *Library Philosophy & Practice*, 11(1), pp. 1-6.
- Aliyu, Yahaha; Abba, Tukur. (2016). "Analytical study of Library and Information Science Dissertations (1996 – 2015) at the University of Maiduguri, Nigeria". *Samaru Journal of Information Studies*, 16(2), pp. 41-49.
- Azaranfar, Javaneh. (1385/2006). "Tahlil-e mohtavā-ye pāyān-nāme-hā-ye rešte-ye ketābdāri va ettelā'resāni sāl-hā-ye 1373 tā 1382, mowjud dar Pažuhešgāh-e Ettelā'āt va Madārek-e 'Elmi-ye Irān" (Content analysis of Library and Information Science theses and dissertations held with IRANDOC 1994-2004). *Pažuheš-nāme-ye Pardāzeš va Modiriyat-e Ettelā'āt* (Information Processing & Management), 21(4), pp. 19-39. [In Persian]
- Barik, Nilaranjan; & Jena, P. (2015). "Trends in Library and Information Science Doctoral Research at Utkal University, Bhubaneswar: A bibliometric overview". *International Journal of Library & Information Science*, 1(1), pp. 31-36.
- Chakrabarti, K; Mondal, D; & Maity, A. (2020). "A trend analysis of the doctoral dissertations in LIS research in West Bengal, India during 1979-2018". *Library Philosophy and Practice*, (e-journal). N 4149.
- Choi, Yirang. (2015). "A study on the research trends of archival studies in Korea: Focused on research papers between 2004 and 2013". *The Korean Journal of Archival Studies*, (43), pp. 147–177.
- Dora, Mallikarjun; Anil Kumar, H. (2017). "An empirical analysis of the research trends in the field of library and information science in India –2004-2015". *COLLNET journal of scientometrics and information management*, 11(2), pp. 361-378.
- Falaḥati, Leyla. (1402/2023). "Zanān dar modiriyat-e āmuzeš-e 'ālī-ye Irān: Saqf-e šīše-ye do-jedāre bar farāz-e gozargāh-e masdud-e dāneškade-hā" (Women in Iran's higher education management: A double-glazed glass ceiling over the shut-

- tered gates of faculties). *Našriye-ye Moṭāle‘āt-e Dānešgāh* (Universities Studies), (Serial no. 3) (Spring 1402/2023), pp. 33-61. [In Persian]
- Ghannadinejad, Farzaneh; Osareh, Farideh; & Ghane, Mohammadreza. (1402/2023). “Moqāyese va tahlil-e gerāyeš-hā-ye mowzu‘ee-ye pažuheš-hā-ye ‘Elm-e Ettelā‘āt va Dāneš-šenāsi dar sath-e melli va beyn-ol-melali” (Comparison and analysis of thematic trends in Library and Information Science Research at the national and international levels). *Faṣl-nāme-ye Bāzyābi-ye Dāneš va Nezām-hā-ye Ma‘nāyi* (Knowledge Retrieval and Semantic Systems), 10, (Serial no. 35), pp. 1-40. [In Persian]
- Horri, Abbas; & Mohsenzadeh, Afsaneh. (1382/2003). “Ravand-e be-kār-giri-ye raveš-hā-ye pažuheš dar pāyān-nāme-hā-ye kāršenāsi-ye aršad-e ketābdāri va ettelā‘resāni-ye Dānešgāh-e Tehrān (1348-1378)” (The trend of applying research methods in master’s theses of Library and Information Science at the University of Tehran (1969-1999)). *Ravān-šenāsi va ‘Olum-e Tarbiyati* (Journal of Psychology & Education), 33(1), pp. 55-75. [In Persian]
- Hoseynpanah, Ali; & Shirzad, Majid. (1393/2014). “Barresi-ye seyr-e gerāyeš-e raveš-e pažuheš-e pāyān-nāme-hā-ye kāršenāsi-ye aršad-e rešte-ye ‘elm-e ettelā‘āt va dāneš-šenāsi-ye dānešgāh-hā-ye dowlati-ye šahr-e Tehrān beyn-e sāl-hā-ye 1384 tā 1390” (A survey on research methods of master’s dissertations in the field of the Knowledge and Information Science in Tehran state Universities from 2006 to 2012). *Dāneš-šenāsi* (Journal of Knowledge Studies (Library and Information Science and Information Technology)) 7(26), pp. 29-40. [In Persian]
- Järvelin, Kalervo; Vakkari, Pertti. (2022). “LIS research across 50 years: Content analysis of journal articles”. *Journal of Documentation*, 78(7), pp. 65-88.
- Kim, Geon; Kim, Soojung; Youn, Eunha; Han, Hui-Jeong. (2013). “Research trends of archival information services in Korea”. *Journal of Korean Biblia Society of Archives and Records Management*, 13(3), pp. 199-229.
- Mosweu, Olefihle; Mosweu, Tshepho Lydia. (2020). Research methodologies used in Library and Information Studies Masters’ Degree Dissertations at the University of Botswana. In book: *Handbook of research on connecting research methods for information science research*. (pp. 384-403). IGI Global Scientific Publishing.

- Nam, T. W; Lee, J. Y. (2009). "A study on the research trends of records and archives management in Korea through an Analysis Journal Articles". *Journal of Korean Library and Information Science Society*, 40(2), 451-472.
- Oloumi, Tahereh. (1379/2000). "Arzyābi-ye pāyān-nāme-hā-ye kāršenāsi-ye aršad-e rešte-ye ketābdāri va ettelā'-resāni dar dānešgāh-hā-ye Tarbiyat Modarres, Tehrān, va 'Olum-e Pezeški-ye Irān (sāl-hā-ye 1365-1373)" (Evaluation of master's theses in Library and Information Science at Tarbiat Modares University, University of Tehran, Iran University of Medical Sciences of (1986-1994)). *Ravān-šenāsi va 'Olum-e Tarbiyati* (Journal of Psychology & Education), 30(2), pp. 43-63. [In Persian]
- Pakdaman, Neshaneh. (1388/2009). "Ravand-e be-kār-giri-ye raveš-hā-ye pažuheš dar pāyān-nāme-hā-ye kāršenāsi-ye aršad-e ketābdāri va ettelā'-resāni-ye Dānešgāh-e āzād-e Eslāmi Vāhed-e Tehrān-e Šomāl (1371-1384)" (A study of research methodologies used in Master of Library and Information Science students' dissertations in Islamic Azad University, North Branch of Tehran (1992-2005)). *Dāneš-šenāsi ('Olum-e Ketābdāri va Ettelā'-resāni va Fannāvari-ye Ettelā'-āt)* (Journal of Knowledge Studies (Library and Information Science and Information Technology)), 2(4), pp. 1-14. [In Persian]
- Seyyed, Seyyed Mehrad; & Babolhavaeji, Fahimeh. (1388/2009). "Tahlil-e mohtavā-ye pāyān-nāme-hā-ye kāršenāsi-ye aršad-e ketābdāri va ettelā'-resāni-ye Dānešgāh-e āzād-e Eslāmi Vāhed-hā-ye Tehrān-e Šemāl, 'Olum va Taḥqiqāt-e Tehrān, 'Olum va Taḥqiqāt-e Ahvāz va Hamadān dar sāl-hā-ye 1372-1386" (Content analysis of master's theses in Library and Information Science at Islamic Azad University, North Tehran, Tehran Sciences and Research, Ahvaz Sciences and Research, and Hamedan branches in 1993-2007). *Taḥqiqāt-e Ettelā'-resāni va Ketāb-xāne-hā-ye 'Omumi (Payām-e Ketāb-xāne)* (Research on Information Science and Public Libraries), 15(1), (Serial 56), pp. 95-121. [In Persian]
- Sharafi, Ali; Alipour Hafezi, Mehdi; & Jalali Dizaji, Ali. (1392/2013). "Ta'yin-e farāyand-e zist-e raveš-hā-ye pažuheš dar pāyān-nāme-hā-ye 'Olum-e Ketābdāri va Ettelā'-resāni-ye dānešgāh-hā-ye dowlati-ye Irān az sāl-e 1384-1388" (Determining the

life process of research methods in Library and Information Science Theses of Iranian state universities from 2005-2009). *Dāneš-šenāsi* ('*Olum-e Ketābdāri va Ettelā'-resāni va Fanāvari-ye Ettelā'āt*) (Journal of Knowledge Studies (Library and Information Science and Information Technology)), (Serial no. 22), pp. 35-47. [In Persian]

Singh, Roopendra. (2019). "Content analysis of doctoral dissertations in Library and Information Science with special reference to Universities of North-East India". *JETIR*, 6(2), pp. 1271-1279.

Ukwoma, Scholastica; & Ngulube, Patrick. (2023). "Research trends in Library and Information Science in South Africa and Nigeria: A content analysis". *Libri*, 73(3), pp. 225-237.

Vazirpour Keshmiri, Mehrdokht; Sedehi, Maryam; & Saberi, Mohammad Karim. (1391/2012). "Tahlil-e mohtavā-ye čekide-ye pāyān-nāme-hā-ye kāršenāsi-ye aršad-e ketābdāri-ye Dānešgāh-e āzād-e Eslāmi Vāḥed-e Tehrān Šomāl va 'Olum va Taḥqiqāt az sāl-e 1380-1386" (Content analysis of abstracts of theses presented by the Library and Information Science postgraduate students at Islamic Azad university, Tehran North Branch and Science & Research Branch, 2001- 2007). *Moṭāle'āt-e Ketābdāri va Sāzmāndehi-ye Ettelā'āt* (Librarianship and Information Organization Studies), 23(1), pp. 112-128. [In Persian]